NATIONAL LIBRARY
OCT 13 1971
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

B101/a/16/1T

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRIŠS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, SEPTEMBER 25, 1971

LATVIJA AMERIKĀ

69. N-RS SESTDIENA, 1971. G. 25. SEPTEMBRIS 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRIŠS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vaditājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vaditāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5' 14. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28 West-Germany. Austrālijā: Ed. Šmugaļs, 23 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Rūpes par Minsteres latviešu ģimnazijas nākotni

SKOLAI NEPIECIEŠAMS LIELĀKS SKOLĒNU SKAITS UN GADOS JAUNĀKI SKOLOTĀJI

I

Kad pavasarī, īsi pirms mācību gada beigām, mūsu redakcija saņēma ziņu, ka Minsteres latviešu ģimnazijas audzēkņi Rietumvācijā veselu dienu „streikojuši", ar to protestējot pret viņu iecienītā latviešu valodas skolotājas aizstājēja Austra Graša nepieņemšanu par pastāvīgu skolotāju nākošajam mācību gadam, pārsteigums bija it liels, jo par šīs vienīgās latviešu pilna kursa ģimnazijas brīvajā pasaulē audzēkņiem bija zināms, ka viņi ievēro skolas disciplīnu, uzvedas pienācīgi un nav sasirguši ar dumpības idejām. Tādēļ „streiku" arī vairāk uzskatījām par jauniešu gražību un neapmierinātību, ka nav īstenojusies viņu vēlēšanās, jo ģimnazijas kurātorija 29. maija sēdē līdzšinējās latviešu valodas skolotājas Olijas Trauciņas vietā, kas skolā nostrādājusi 15 gadu un tagad aizgājusi pensijā, pieņēmusi Tamāru Sinku no Anglijas, nevis ģimnazistu gribēto Austri Grasi no Zviedrijas, kas kopā ar Albertu Spoģi bija pēdējā laikā aizstājis O. Trauciņu slimības gadījumos. Bija gan dzirdamas arī runas, ka ģimnazijā „vāroties", bet labi zinot šādās runās parastos pārspīlējumus, negribējās tām ticēt.

Vēlāk arī izrādījās, ka ģimnazisti „dumpojušies" tikai rūpēs par skolas nākotni. Skolēnu pašpārvaldes locekļis Imants Gross, iesūtot mūsu redakcijai dažādus apkārtrakstus, vēstuļu norakstus un citus materiālus, par Minsteres latviešu ģimnazijas (MLĢ) problēmām, cita vidū rakstīja: „Nedarām to provokātoriskā nolūkā, vēlamies vienīgi, lai lielāka latviešu sabiedrības daļa sāktu beidzot izprast MLĢ lielo nozīmi un to turpmāk vairāk atbalstītu. MLĢ nepieciešams daudz lielāks skolēnu skaits — skolas tālākā pastāvēšana ar to tiktu nodrošināta. Tāpat tuvākā nākotnē būs nepieciešami jauni spējīgi mācības spēki. Ja šos abus jautājumus izdotos pozitīvi atrisināt, tad MLĢ bez lielām grūtībām varētu izveidot par latviešu jauniešu galveno pretasimilācijas ieroci." Vēstulē I. Gross arī paziņoja, ka MLĢ audzēkņi nodibinājuši studiju grupu, kas tuvākā laikā būs izstrādājusi konkrētus priekšlikumus ģimnazijas nākotnes veidošanai, solot tos iesūtīt arī mūsu redakcijai. Līdz šim šos ģimnazistu izstrādātos priekšlikumus gan neesam saņēmuši, kaut I. Grosa vēstule datēta ar 12. jūliju. Visu laiku tos gaidījām, lai tad kopīgā rakstā pakavētos pie ģimnazijas problēmām, kādas, kā liekas, pašreiz tiešām radušās, pie tam it nopietnas.

Vēstulei pievienotajā Latviešu studentu apvienības Vācijā (LSAV) 2. apkārtrakstā teikts, ka MLĢ radusies kontroverse starp skolas vadību un skolēniem, tādēļ apvienība, kuŗai rūp arī latviešu ģimnazistu situācija, uzskata par nepieciešamu problēmas diskutēt publiski, ne tikai ģimnazijas aprisēs. „Tādēļ mēs publicējam daļu MLĢ skolēnu materiālu šai jautājumā, gan labi apzinoties, ka ir nepieciešams diskutēt par to fundamentālāk un nevis tikai izolēti par latviešu valodas mācīšanu jeb specifiski par A. Graša personu," norādīts LSAV apkārtrakstā.

Pārpratumu novēršanai paskaidrojams, ka MLĢ kurātorijā darbojas arī vācu pavalsts valdības, izglītības ministrijas, pilsētas un citi pārstāvji, latviešu un vācu kurātorijas locekļu skaitam daloties apmēram uz pusi. Latviešu ģimnazijas vajadzībām vācu valdība uzcēla pilnīgi jaunas un modernas ēkas, tā arī ģimnaziju uztur un maksā skolotājiem algas, prasot no latviešu sabiedrības tikai mazu daļu no uzturēšanas izdevumiem, bet toties pietiekamu skolēnu skaitu. Skolotāju pieņemšana nav tikai pašu latviešu izšķiršanā, bet še nozīmīgs vārds sakāms vācu izglītības ministrijai, kas no kandidātiem prasa pietiekamu skolotāja kvalifikāciju. A. Grasim, kas, aizstājot O. Trauciņu, aizvadītā mācību gada beigu posmā mācīja latviešu valodu, gan ir filoloģijas maģistra grads, bet ar to vien nepietiek, lai vācu iestādes viņu atzītu par kvalificētu skolotāju. Japieņem, ka šis ir iemesls, kādēļ ģimnazijas kurātorija par jauno latviešu valodas skolotāju nepieņēma skolēnu gribēto A. Grasi, bet gan T. Sinku. Šo faktu vajadzētu apzināties visiem, kas ar kurātorijas izvēli neapmierināti.

Pieskaroties dažām problēmām, kas apdraud MLĢ turpmāko eksistenci, LSAV apkārtrakstā norādīts: „Nākamajos divos gados mazākais 7 skolotājiem būs jāatstāj skola pensijas vecuma sasniegšanas dēļ. Tādēļ nepieciešams jau tagad meklēt jaunus kvalificētus spēkus šo vietu aizstāšanai. Šī problēma nav loģiski atrisināma, aizstājot pensionārus ar potenciāliem pensionāriem. Objektīvi jāaprot, ka vāciešiem nav ne mazākās intereses uzturēt MLĢ ilgāk nekā tas absolūti nepieciešams — ārpolitisku un financiālu apsvērumu dēļ. Personīgās sarunās ar vairākiem vācu ierēdņiem nācās konstatēt, ka vācieši grib panākt MLĢ dabisku iznīkšanu. Viņiem jaunu skolotāju pieņemšana nepatīkama, jo tā rastos neatrisināmas sociālas problēmas skolas slēgšanas laikā (kur, piemēram, nodarbināt latviešu valodas skolotāju?). Turpretim veciem skolotājiem pensijā vai agrā pensijā aizejot, nav jāsagādā jaunas darba vietas. Skolēnus izdalītu pa attiecīgām vācu ģimnazijas klasēm. Lai skolas slēgšana neizraisītu pārāk lielu satraukumu, tagadējās skolas telpas pārvērtīs par baltiešu kultūras centru. Jāpieņem, ka šāda kultūras centra liktenis būs atbilstošs skolas liktenim."

Jānožēlo, ka apkārtrakstā nav minēti vācu ierēdņu vārdi un amati, kas sarunās ļāvuši noprast, ka vāciešiem būtu vēlama MLĢ dabiska iznīkšana, jo tad labāk varētu spriest par viņu ieskatu nozīmīgumu. Taču LSAV apkārtrakstā teiktais jāuzņem ar vislielāko nopietnību, jo kopš Rietumvācijā valdības varu zaudēja kristīgo demokratu partija, vairākkārt manītas pazīmes, ka sociāldemokratu un brīvo demokratu koalicijas valdība ar kancleru Brantu labprāt redzētu latviešu ģimnazijas dabisku iznīkšanu, kaut atklāti tas nav pausts. Maskavai MLĢ vienmēr ir bijusi dadzis acīs, tāpat kā latviešu organizāciju darbība, bet kanclers Brants jau vairākkārt apliecinājis, ka maldīgās ilūzijās cenšas izdabāt Maskavai. Tā latviešu organizācijām gadskārtēji piešķirtos pabalstus kultūras un sabiedriskai darbībai Branta valdība jau ievērojami apcirpusi. Ir ļoti ticams, ka sociālistiskā Rietumvācijas valdība apsver, kā bez „lieka trokšņa" izbeigt arī MLĢ darbību.

„Ir dzirdētas bažas, ka skolas problēmu atklāta diskutēšana trimdas sabiedrībā esot kaitīga mūsu skolas lietai," lasāms tālāk LSAV apkārtrakstā. „Tam nevaram piekrist. Skolai par labu var nākt tikai, ja visi kopīgiem spēkiem pārspriežam aktu-

(Beigas 4. lpp.)

DV jauniešiem rīkotajā vakarā DV namā, Toronto, priekšnesumu daļā dejoja arī tautas deju kopa Daugaviņa. Apakšējā attēlā — jaunieši priecīgā noskaņojumā vēro vakara programmas norisi. Daudzi no viņiem bija krāšņajos latviešu tautas tērpos. Foto: J. Ligers

Uldis Grava ieradīsies 18. novembŗa aktā

Latvijas valsts dibināšanas atceres svētku rīcības komiteja Toronto pulcējās savā sēdē 15. septembrī, kuŗā piedalījās priekšsēdis A. Rāviņš (LNAK), vicepriekšsēži R. Roze (Sv. Andreja draudze) un I. Alksnis (TLB), kasieris J. Skrastiņš (Sv. Jāņa draudze), sekretārs O. Kļavenieks (DV), locekļi — A. Martinsone (TLB sestdienas skola), R. Zipläns (Toronto austrumu ev.-lut. draudze) un K. Znotiņš (Korporāciju kopa). Bez minētiem rīcības komitejā vēl darbojas: I. Kalniņa (Gaujas gaidu vienība), B. Senkēviča (LPB Kanadas kopa), V. Miklaševics (Katoļu vienība), J. Zuntaks (Mākslinieku vienība Latvis) un A. Budrevics (Skautu jenda un saimnieciskie darbinieki. Sēdes darba gaitā galvenokārt pārrunāja steidzamākos valstssvētku sarīkojuma priekšdarbu jautājumus.

Atceres sarīkojums, kā zināms, notiks 20. novembrī, plkst. 7 vakarā Itona auditorijā. Pēc lūgšanas, kuŗu vadīs archibīskaps A. Lūsis, ievaduzrunu teiks rīcības komitejas priekšsēdis A. Rāviņš, bet uzrunu LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs. Svētku runu sacīs BPLA un ALA priekšsēdis Uldis Grava no Ņujorkas. Programmā piedalīsies Toronto apvienotais jauktais koris komponista A. Purva vadībā un vīru ansamblis Kalvis ar vadītāju J. Dzeguzi. Rīcības komiteja ar pateicību uzklausīja Toronto DV nodaļas vanadžu ansambļa pieteikumu dziedāt 18 novembŗa atceres aktā, jo ansamblis pēdējā laikā ieguvis īpašas atsauksmes, bet tā kā sarīkojuma programma jau izstrādāta, tad ieteica aicināt ansambli piedalīties nākamā gada valstssvētku sarīkojuma programmā. Tāpat nākamo valstssvētku atceres rīcības komitejai ieteica apsvērt A. Martinsones un O. Kļavenieka ierosinājumus aicināt programmas izpildīšanā arī jauniešus.

Sakarā ar pieaugošiem valstssvētku sarīkošanas izdevumiem, ieejas maksa svētku sarīkojumā šogad būs 2 dol. no personas, bet bērniem un skolēniem — brīva, ieskaitot ģimnazistus, kas piedalās kopējā grupā. Pārējiem jauniešiem maksājama puscena.

Par svētku sarīkojuma dekorāciju toru aicināts māksl. J. Zuntaks, bet kārtības dienestam skauti. Sarīkojuma administrātora pienākumus uzņēmās to ilggadējais velcējs R. Roze, bet I. Alksnis rūpēsies par ielūgumu izkārtošanu svētku viesiem.

Sarīkojuma apmeklētāji aicināti ierasties laikā, jo tā sākums ir iecerēts precīzi, galvenokārt aiztā iemesla, ka auditorijas īres laiks ir ierobežots.

Savā laikā LNAK valde 18. novembŗa atceres aktā par goda runātāju bija aicinājusi agrāko premjēru Džonu Difenbēkeru, lai pasniegtu viņam Latvijas brīvības medaļu, bet sakarā ar bijušā premjēra veselības stāvokļa pasliktināšanos pēdējā laikā viņa ierašanās kļuvusi problēmātiska.

Sēdes ievadījumā rīcības komitejas priekšsēdis A. Rāviņš komitejas vārdā sveica ilggadējo rīcības komitejas darbinieku, Sv. Andreja draudzes priekšnieku R. Rozi viņa 70 mūža gadu atceres gadījumā un kā komitejas vēlti pasniedza viņam prof. A. Spekkes atmiņu grāmatu „Atmiņu brīži".

O. K.

Pārbēdzēja aizvešana aizkavējama ar varu

Ar ASV ārlietu ministrijas jaunās politikas vadlīnijām amerikāņu pārstāvjiem ASV teritorijā un ārzemēs aizliegts noraidīt citu valstu pavalstnieku lūgumus dēļ patvēruma tiesībām, ja viņi baidās no vajāšanām. Paskaidrojums sekoja pēc prezidenta Niksona sapīkuma par incidentu pagājušā gada novembrī, kad krasta apsardzības virsnieki atļāva krievu jūrniekiem uz amerikāņu kuģa ASV teritoriālos ūdeņos sagūstīt pārbēdzēju, lietuviešu jūrnieku Simu Kudirku. Pagā jušo rudeni prezidents izdeva rīkojumu izslēgt katra šāda gadījuma atkārtošanos un pavēlēja sākt starpgadījuma tūlītēju izmeklēšanu. Ārlietu ministrija apspriedās ar aizsardzības un satiksmes ministriju un kopīgi izdarīja izmeklēšanu. Jaunā politika prasa, ka patvērums jādod visiem pārbēdzējiem ASV teritoriālos ūdeņos vai arī ārzemēs uz ASV kuģiem un lidmašīnām. Repatriēšanas gadījumu ar varu ASV pārstāvji drīkst aizkavēt ar varu, nekonfrontējoties ar ārzemju ierēdņiem uz vietas, kā tas noticis Kudirka gadījumā.

PASKAIDROJUMS

„Latvija Amerikā" redakcijai:

Jan's Plumbing uzņēmuma īpašnieks J. Krūmiņš ievietojis paskaidrojumu LATVIJA AMERIKĀ š. g. 14. aprīļa numurā, kuŗā teikts, ka Toronto Latviešu nama Revizijas komisijas ziņojums š. g. 28. marta akcionāru sapulcē neatbilst patiesībai. Sakarā ar šo paskaidrojumu laikrakstā, J. Krūmiņš š. g. 26. maijā bija uzaicināts dot paskaidrojumus Toronto Latviešu nama valdes un Revizijas komisijas sēdē, kuŗā vietā Revizijas komisijas ziņojums neatbilst patiesībai? J. Krūmiņš nekādas nepatiesības Revizijas komisijas ziņojumā nevarēja uzrādīt.

Toronto Latviešu nama Revizijas komisija:
priekšsēdis: A. Augulis
sekretārs: J. Šmits
loceklis: J. Rolavs

Aleksandrs Vilks

Iegrautā pils

Latvijas universitātes atklāšanas svinībās 1919. gada 28. septembrī toreizējais Tautas padomes prezidents J. Čakste, apsveicot jaunatklāto augstāko mācības iestādi, cita vidū teica: „ Augstskolas darbu nedrīkst jaukt un traucēt ārējie spēki, kas viņu varētu novērst no patiesības un taisnības ceļa".

Šī vēlme ar dziļi raksturīgu atzinumu īstenojās vienīgi neatkarīgās Latvijas laikā, kad viss kas bija mūsu rokās un ietekmē un mūsu gaismas pils savās sienās kala akadēmiskos kadrus pašu valsts vajadzībām — tās dzīves celšanai un nostiprināšanai visās nozarēs. Šai ziņā mūsu Alma mater bija iespaidīgi panākumi ne tikai akadēmisku speciālistu sagatavošanā, bet līdztekus šim procesam auga un veidojās arī jaunu zinātnieku saime, tā ceļot Latvijas universitātes prestīžu un slavu starptautiskā forumā. Par to mums šodien nav vairs šaubu — tā bija neapspīdama patiesība. Latvijas universitātē valdīja nacionāls gars, kā mācības spēku kadros, tā studējošo saimē, jo abi tie kopīgi apzinājās Alma mater nozīmi pašu valsts augšupejā.

Bet mūsu zeme allaž atradusies nežēlīgu sirotāju krustceļēs, kas tās vēsturē ievilkuši dziļas un sāpīgas svītras. Saprotams, ka tās iecirstas arī Latvijas universitātē.

Kad pēc nodevīgā Pad. savienības iebrukuma 1940. gada 17. jūnijā uz pēdām sekoja neatkarīgās valsts noārdīšana, sveši un pārveidoti vaibsti iecirtās arī mūsu Alma mater sejā. Kas viss gan nenotika mācību plānos, latviešu studentam pretīgu disciplīnu ieviešana un visā studentu darba norisē!

Arī sekojošā vācu okupācijas varas laikā Latvijas universitāte vairs pilnīgi neatguva savu seju. Taču lielākā traģēdija risinājās padomju varai atkal ielaužoties Latvijas zemē. Cietēja kļuva ne vien tauta, bet arī tās gaismas pils, kas reiz izstaroja neatkarīgas valsts nākotnei un stiprumam noderīgu spožumu.

Par ko šī gaismas pils pārvērsta šodien? Ne jau visas „patiesības" ir pieņemamas, ko šodien sludina tās studentiem, no kuŗu sirdīm un spirgtajām alkām okupanti mēģina izdeldēt tēvzemes mīlestību un nacionālo pašlepnumu. Ar sīkstu neatlaidību viņus lūko novirzīt no objektivitātes ceļa, sevišķi to attiecinot uz vēstures un filozofijas fakultāti, kas pieblīvēta ar katedrām, kuŗu uzdevums ir sagraut daudzas patiesības, to vieta liekot melus un viltojumus par Latvijas vēsturi.

Tautas atmodas laikā pamodinātā dziņa pēc izglītības latviešu tautā ir dzīva vēl šodien, bet tai jāklausa svešas un naidīgas varas ievazātās nepatiesības, lai studējošo paaudze tiktu ievirzīta okupantiem noderīgā mentalitātē.

Rīgā izdotajā „Latvijas PSR mazajā enciklopēdijā" par Latvijas universitātes nodibināšanās gaitu publicētas komūnistiem tik piestāvošās nepareizības un pārspīlējumi, it kā visi nopelni Latvijas augstākās mācības iestādes tapšanā piekristu vienīgi sarkanajiem iebrucējiem. Šodien tā saucas „Ar darba sarkanā karoga ordeni apbalvotā Pēteŗa Stučkas Latvijas valsts Universitāte", kaut tai šīs nosaukums piešķirts tikai 1958. gadā, bet tai pašā laikā sarkanie vēsturnieki runā par šīs universitātes eksistenci (ar augšminēto nosaukumu — A.V.) 40 gadus. Ikviens, kam kaut cik zināma Latvijas universitātes tapšanas un veidošanās gaita, zinās, ka šī mācību iestāde 22 gadus bija neatkarīgās un brīvās Latvijas universitāte, bet šos 22 gadus tad nu komūnisti ietilpinājuši savā kontā... Nav ko brīnīties, ka meli un viltojumi ir parastais viņu ierocis. Komūnistiem nav bijis nedz drosmes nedz vajadzības atzīties, ka viņu tagadējā Pēteŗa Stučkas mācību iestādes pamatstruktūra ir tapusi un izveidojusies tieši neatkarīgās Latvijas laika 22 gados, bet tagad tā pārvērtusies par iestādījumu, kas kalpo rupjas varas mērķiem, jo nevaram neatzīmēt, ka katram tās studentam obligātas ir zināšanas par marksisma un ļeņinisma murgiem. Šī pati enciklopēdija uzsveŗ, ka jau 1940./1941. gados universitātē izveidota komūnistu partijas organizācija: „Progresīvi noskaņotie darba studenti noorganizēja komūnistiskas idejas, organizēja no nemantīgajām šķirām nākošos studentus, lai izkoptu viņu marksistisko pasaules uzskatu. Liela daļa darba studentu piedalījās kreiso arodbiedrību preses izdevumos, izplatīja revolūcionāro literātūru, darbojās strādnieku šķiras pagrīdes organizācijās, rakstīja korespondences nelegālai presei, sarakstīja uzsaukumus un skrejlapas, uzstājās mītiņos."

No pieminētā secināms, ka komūnistu varas viena gada laikā neatkarīgās Latvijas uzceltā gaismas pils tika smagi iedragāta, nemaz nerunājot par to, kāda tās seja izskatās šodien, ar komūnistu okupantu varas atgriešanos 1944. gadā.

Tie, kas sevī uzņēmuši gaismu no neatkarīgās Latvijas universitātes, allaž paliks pateicīgi savai Alma mater, kad tur bez dzidrām zināšanām un patiesības avotiem pulsēja arī studentu pozitīvās aktivitātes,

Daudzi studenti bija piedalījušies brīvības cīņās, no kuŗām izauga neatkarīgā Latvija ar savu gaismas pili. Tā mūsu tautas toreizējā paaudze bija mācījusies mīlēt ne tikai savu zemi, bet arī cienīt, sargāt un reprezentēt savu gaismas pili, tīru no svešiem sārņiem, viltus un nepatiesībām.

Neatkarīgās Latvijas universitāte mūsu atmiņās allaž atplaiksnīsies kā dziļi urdzošs avots, no kuŗa ūdeņiem dzesētas slāpes pacēla mūsu valsti un tautu dižos augstumos pārējo brīvo valstu pulkā.

Studentu kongress

š. g. 25. septembrī
Čikagas latviešu namā —
4146 N. Elston avenijā.

Reģistrēšanās plkst. 13.30. Kongresa atklāšana un darba sēžu sākums pl. 14. Akts un balle plkst. 18.
Iepriekšēja pieteikšanās ballei — zvanīt
Rutai Priedkalnai (312) 784-3242
Latviešu studentu centrālā savienība

Zinātnieki čekas gūstā

Profesors Georgijs Ozerovs 4 gadus bija apcietinājumā NKVD konstruktīvā birojā. Viņa pieredzes piezīmes vispirms parādījās apgrozībā padomju nelegālajā izdevumā „Samizdat". Tagad tās iespiedis grāmatā „Posev" apgāds Parīzē.

Autors samērā pamatīgi apraksta konstruktīvā biroja jeb pudura darbību un dzīves kārtību, kas nodarbojās ar lidmašīnu būvi. Puduri vadījis galvenais konstruktors Andrejs Tupoļevs, kas bijis čekas arestēts it kā par to, ka pārdevis vācu Meseršmitam zīmējumus lidmašīnai ME 110 (!).

Pudurā bijuši 102 lietpratēji: 6 akadēmiķi, to skaitā arī Tupoļevs, 4 konstrukcija biroju vadītāji, 12 profesori un zinātņu doktori, 16 rūpn. vad., un galvenie technologi, 12 konstr. brigāžu vadītāji, bet pārējie — cechu vadītāji un inženieri. Pēc tautībām ieslodzītie sadalījušies: 70 krievi, 18 žīdi, 3 vācieši, 2 ungāri, 1 ittālis un 8 pārējie.

Trūcīgāk aprakstīti transporta un raķešu puduri. Tajos bijis pavisam ap 500 notiesāto zinātnieku. Viņu nodarījums: kaitniecība, spiegošana, pretpadomju aģitācija un tamlīdzīgi čekas apvainojumu izpaudumi. 300 zinātnieku atradušies puduros līdz to likvidācijai. Ap 100 zinātnieku nosūtīti un pa daļai gājuši bojā soda nometnēs ap 70 čeka nobeigusi biroja darbības laikā.

Grāmatā aprakstīti vairāki nodarījumi, par kādiem zinātnieki bijuši notiesāti. Tā italietis Bartini, zinātnieks un bagātu vecāku dēls, aizbēdzis no Musolini un devies uz darba ļaužu „paradīzi". Pad. savienībā viņš jo drīz „atmaskots" kā spiegs un notiesāts uz 25 gadiem par padomju valsts noslēpumu nodošanu itaļu izlūkošanas iestādēm. Talantīgo itaļu inženieri - konstruktoru nozīmēja konstruktīvā biroja aviācijas pudurā, kur, pateicoties viņa darbībai, radās vairāki jauni lidmašīnu paveidi. Italis gāja bojā kādā katastrofā pēc viņa brīvlaišanas. Viņu pat ar godu apglabāja pie Kremļa mūra, bet kad sākās atkal kādas „kaitniecības" prāvas, kur arī viņš bija pieminēts, kapu atkal atraka, kas bija atlicis no līķa — sadedzināja un pelnus izkaisīja vējā.

Grāmatā aprakstīti vairāki šādi gadījumi. Puduru vadītāju A. Tupoļevu no ieslodzījuma atbrīvoja tikai Otrā pasaules kaŗa sākumā. Omskā, 1941. g. augustā, uzkurieni bija pārcelts arī viņa „puduris", atbrīvots arī jaunās grāmatas autors — profesors G. Ozerovs, kas rakstījis arī zem segvārda A. Šaragins.

Grāmata it kā papildina A. I. Solžeņicina interesanto grāmatu „Pirmais aplis". No jauna top apliecinātas Rietumos maz pazīstamās pad. valsts noziedzības.

—bi—

LATVIJA

69. N-RS SESTDIENA, 1971. G. 25. SEPTEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvoklī un vakaros): Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$8.40 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārī $1.- par katru datumu vienā numurā.

Jalta atkal spokojas

Rietumvācijas kanclers Vilijs Brants bija ieguvis „nedzirdētas izredzes" savā personīgā diplomātijā, kad viņš satikās ar krievu komūnistu partijas vadītāju Leonīdu Brežņevu divu dienu sarunās Melnās jūras kūrvietā. Branta izdevība ir „vienreizēja", tāpēc, ka viņa sarunas Brežņeva vasarnīcā Oreandā bija pirmā šāda veida sastapšanās pēc 3. septembra, kad parakstīja četru lielo varu līgumu par Berlīni. Branta ceļojumā uz Pad. savienību pavadīja 4 padomdevēji un tulks.

Rietumvācijas 15 avīžniekiem, no tiem 10 stacionētiem Maskavā un 5 no Bonnas, krievi atļāva aprakstīt sarunu norisi „zināmā attālumā" no ierobežotās sarunvietas. Nevienam Bonnas ārzemju korespondentam nebija piešķirtas padomju vizas. Krievi to izskaidroja ar „ierobežoto" viesnīcu skaitu Orandā, peldvietā, kas atrodas tikai pusstundas braucienā no Jaltas, kur Staļins satikās ar Čērčilu un Ruzveltu 1945. gadā, lai noteiktu Eiropas nākotni, kad Vācija grīļojās uz sakāves sliekšņa.

Sarunām nebija noteikta stingra dienas kārta. Rietumvācijas ārlietu ministrs Valters Šēls, kas nebrauca līdz uz Oreandru, izteicās, ka sarunās apspriedīs „pasaules politikas jautājumus". Konference ar Brežņevu notika 17. un 18. septembrī. Branta sarunas tālu sniedzās pāri tagadējām Berlīnes problēmām un vēl neratificētam neuzbrukšanas līgumam ar Maskavu. Abi valstsvīri risināja sarunas par Eiropas drošības konferences sasaukšanu, ko tik ļoti vēlas krievi, kā arī par plašāku padomju rietumvāciešu saimniecisko un zinātnisko - technoloģisko sadarbošanos.

Domā, ka Brants mēģinājis atrisināt Kremļa neskaidro ideju, ka NATO un Varšavas pakta valstu kaŗaspēki Eiropā varētu tikt samazināti, ko ieteica rietumi un kam piekrita Pad. savienība pagājušā pavasarī. Bonna vēlas vītālu drošību, bet tai pašā laikā samazināt arī Vācijas aizsardzības nastas. Viens veids, kā padarīt drošības konferenci, lai tā nebūtu tikai tukša fraze, Bonnas uzskatos ir, kaŗaspēka samazināšanas jautājumu ietilpināt konferences dienas kārtā, ko Brantam vajadzēja pārrunāt ar Brežņevu.

Lai drošības konference būtu sekmīga, tad ievērojami uzlabojamas attieksmes pāri dzeloņdrāšu robežām starp Austrumu un Rietumvāciju. Abas Vācijas pašlaik ir iejauktas sīkstās sarunās, lai īstenotu techniskos jautājumus četru lielo līgumā par Berlīni, kam jāgarantē rietumniekū pieeju sadalītai pilsētai, līdz ar to paverot ceļu drošības konferencei un draudzības līguma ar Maskavu ratificēšanai Bonnas parlamentā.

Blakus lielajiem tematiem abiem sarunu partiem vajadzēja ieslēgt arī „zaļās ugunis" jaunam tirdzniecības līgumam, paplašinātām kultūras saitēm un Maskavas - Frankfurtes gaisa satiksmes līnijai.

Kad Anglijas parlamenta opozicijas vadītājs Haralds Vilsons 14. septembrī viesojās Pad. savienībā un tikās sarunās ar Kosiginu, tad padomju pārstāvji norādīja, ka krievi ļoti ieinteresēti Eiropas drošības konferences sasaukšanā. Liekas, krievi domā, ka konferenci varētu sasaukt vēl pirms nākamā gada beigām, bet nenorādīja noteiktu laiku.

PELDE MELNĀ JŪRĀ

Rietumvācijas kanclers Brants un Pad. savienības komūnistu partijas vadītājs Brežņevs iesāka sarunas par Berlīni un citiem jautājumiem 17. septembrī pēc peldes Melnā jūrā. Brežņevs bija neparasti pļāpīgā garastāvoklī. Viņš tērzēja ar rietumvācu žurnālistiem pludmalē un sacīja, ka nav izslēgta iespēja viņa apmeklējumam Bonnā. Tuvāki paskaidrojumi par sarunām nav sniegti.

Apvienotais kokļu ansamblis ar koklētājiem no Toronto, Hamiltonas, Sv. Katrīnām, Ošavas un Niagaras DV rīkotajā vakarā jaunatnei 18. septembrī DV namā Toronto. Foto: J. Ligers

LASĪTĀJU VĒSTULES

„VIESIS" NO AUSTRUMIEM

Oktobrī būs pirmā reize, kad Kanadu apmeklēs kāds no Pad. savienības augstākajiem vadītājiem un Kremļa varasvīriem. Par šo „viesošanos" L. Zinks laikrakstā „The Toronto Telegram" izsakās: Biedrs Kosīgins atbrauks apsveikt Trudo kungu viņa dzimšanas dienā, bet reizē arī pārliecināsies par Kanadas lomu, kādu tā veic padomju globālajā stratēģijā. No šī viedokļa viņa izredzes ir visai spožas, jo tās ietvertas vispārējā Trudo politikā un sevišķi uzkurinātā pretamerikānisma nacionālismā.

Ir visai interesanti novērot mūsu saimniecisko nacionālistu neveiksmi prezidenta Niksona saimnieciskās programmas nosodīšanā. Patiesībā tiem vajadzētu slavēt prezidentu Niksonu, jo viņš tieši to dara Amerikā, ko Kanadas „nacionālisti" ieteic šajā zemē: Niksons sargā savas zemes saimnieciskās intereses.

Jocīga lieta ir šāds nacionālisms, ko pašu zemē atzīst par cildenu, svētu un patriotisku, bet kaimiņos — par reakcionāru... Ar šo jēdzienu sajaukšanu Kanadas „nacionālisti" pat pārspēj Džordža Orvela slavenajā grāmatā „1984. gads" aprakstīto ačgārno valodu.

Kā gan izpaužas šis „nacionālisms" Kanadas saimnieciskā, ārlietu un aizsardzības politikā — par ļaunu citiem? Vai Trudo jau to nedara veselus trīs gadus, ko Niksons izmēģina tikai tagad? Trudo savā lomā jūtas pat tik drošs, ka ceļoja pat uz Maskavu, lai vairāk uzpūstu pretamerikānisma dzirkstis, kuŗas izlaidis internacionālais komūnisms.

A. K., Toronto

★

NEPILNĪGS RAKSTS

Austras Vītoliņas rakstā par Brāļu kapiem Katskiļos, „Vēl pieces urnas", kas ievietots „Latvija Amerikā" 4. septembra numurā, lasāmas dažas nepilnības, noklusējot Brāļu kapu cēlējus un kopējus. No kāda laika Marta Apele ir uzņēmusies šo kapu apkopšanas vadību? Par Brāļu kapu būvēšanu un kopšanu var izteikties tie, kas gadiem ilgi un sistēmatiski strādājuši, kā, piemēram arch. Ādamsons, Jānis Burģis, Kārlis Grīnvalds, Andrejs un Zenta Līči, Ernests Kundziņš, Liesma Andersone, Ira Kupča, „Straumēnu" ļaudis Kaņepājas vadībā un daudzi citi. Tā labi domāts raksts nav sasniedzis gribēto.

R. A., Ņujorkā

★

NEUZŅĒMĪBA

Jāsaka gan, ka mūsu sabiedriskās organizācijas ir neuzņēmīgas. „Latvija Amerikā" 15. sept. numurā lasāms E. B. raksts par Gaŗezera „vidusskolas nodaļu" Eiropā. Vai tad tiešām mūsu jaunatnei jābrauc skolā uz Minsteri, Vācijā? Neticu, ka mūsu lielās organizācijas, ar Amerikas latviešu apvienību priekšgalā, nespētu atvērt ASV vai Kanadā pilna kursa latviešu vidusskolu. Vajadzīga tikai laba griba un uzņēmība.

J. R., Detroitā

★

VAI KĀDS VAINĪGS, JA NAUDU NEPRASA, BET DOD?

„Latvija Amerikā" kopš ilgāka laika, ja nemaldos, jau ar redaktoru maiņu, sācis producēties kāds rakstītājs ar līdz šim šā laikraksta slejās nepamanītu vārdu — Uldis Paipals, domājams, ar segvārdu. Savā rakstu sērijā „No avīžnieka piezīmju bloka" viņš nu grib pamācīt un nosodīt visus, kuŗus nostādījis sava avīžnieka „stobra" galā. „L. A." 15. septembra numurā šis Uldis Paipals par savu mērķi izraudzījis arī Modri Žulpu sakarā ar viņa braucienu šai pavasarī uz pasaules meistarsacīkstēm galda tenisā Tokio, Japānā un šaubas vai 400 dol., ko šā brauciena atbalstam piešķīrusi Kanadas DV valde un Hamiltonas DV nodaļa, katra 200 dol., bijuši šādā veidā lietderīgi izlietoti.

Cik zināms, Modris Žulps nevienam nav lūdzis pēc šāda atbalsta, bet ja viņam tāds sniegts, tad naudas piešķīrēji laikam gan zinājuši, kāpēc to darījuši un kādēļ tas bijis vajadzīgs. Bez tam atvēlētā summa nav tik liela, lai par to celtu lielu brēku, jo par šo naudu nekādas pilis nav uzceļamas, bet Japānas brauciena atbalsta saņēmējs, kaut gan rakstītāja „apglaudīts" no visām pusēm, atstāts ar it kā „vainas" apziņu...

Katrā ziņā šāds raksts, kaut arī izteikts „piezīmju" vedā, nedara goda profesionālam žurnālistam, kāds, jādomā, ir arī šo piezīmju autors, kas sevi nosaucis par „avīžnieku" ar paša „piezīmju bloku". Spriežot pēc M. Žulpam veltīto „piezīmju" satura, liekas, ka rakstītājs labi pārzin mūsu sporta lietas un pats stāv tuvu sporta pasaulei, kas nekādā ziņā nespēj attaisnot arī sportista vispārējās morāles mērauklas, pieņemot, ka tās attiecināmas arī uz pašu „piezīmju" autoru, kas varbūt pats kādreiz bijis aktīvs sportists un tagad „novecojis", ko viņš pierakstījis Modrim Žulpam...

Sportists, Hamiltonā

■ RAIBĀ PASAULE ■

■ „Ņujorkas „News" pastāsta kuriozu gadījumu. Kādā Vašingtonas preču namā kāda sieviete kliegusi: „Palīgā! Esmu apzagta!" Izrādījies, ka ļaužu drūzmā kāds garnadzis pievācis viņas naudas maciņu. Preču nama detektīvs vainīgo drīz notvēra un pārsteigts konstatēja, ka tas ir apzagtās vīrs, kas satriekts paskaidroja: „Es tikai vēlējos aizkavēt, ka mana sieva atkal izdod pārāk daudz naudas..."

(133. turpinājums)

Gaismai austot rija bija iztukšota, bet tūlīt atkal piesēra otru, un tā Straumēnu ļaudis darbojās pie liniem, domādami par dzīvību un nāvi, jo tas pats šaurais linu audums, kas zem audējas rokām vijās ap būdu rulli, vijās ap jaunavu, vīru, sievu un puišu augumiem, pārklājās viņu gultām un no istabas sliekšņa izstiepās līdz kapa slieksniem un, šūpodama zārku pēdējā šūpošanā, ieligoja to aizsaulē" (Edvarts Virza, Straumēni, Virzas raksti, Tilta apgāds 1966, 193.—196. lpp.)

Taču blakus šīm dzejnieka atmiņām, kas saistītas ar latvju riju, tauta pazina vēl citas, ne vairs ar savām, bet ar kungu rijām saistītās. Tās bija melnākas par rijas kvēpiem, sūrākas par rijas dūmiem un neganti atgādināja latvju tautas dzimtniecības un klaušu laikus. Rijai bija divi „sejas" — savietes un kunga. Kunga rija, kas bija celta pēc latvju zemnieka rijas parauga, bija lielāka apmēros un aprija latviešu zemnieku pārcilvēciskās pūles, bezjēdzīgu darbu un brīvību. Latvju zemniekam bija jāpamet sava mītne, lai pusnaktī ar spriguļiem plecos dotos uz kunga riju.

Kunga rijā latvietim bija jāveic darbs, kuŗam nebija īpašumtiesiskas jēgas, tas bija darbs, no kuŗa nebija labuma ne viņam, ne viņa saimei, ne tautai. Kas var būt briesmīgāks par bezjēdzīgu piepūli, kas atņem cilvēkam cilvēcību, par nolādētā akmens vēlēja Sizifa pūlēm, kas, akmeni gandrīz jau kalnā uzvēlis, pēdējā mirklī redz, ka tas izslīd no viņa rokām, lai aizveltos atpakaļ dziļi ielejā. Tāds nebeidzams darbs, katrā gadskārtā savs, gaidīja latvju zemnieku, piedzīvojot dziļāko kritienu biedīgajā kunga rijā.

Dantes Inferno trešais Canto sākas vārdiem:

Per me si va nella citta dolente,
Per me si va nell' eterno dolore,
Per me si va la perduta gente.
(Caur mani ieiet vaidu pilsētā,
Caur mani ieiet mūžīgajā postā,
Caur mani iet pazudināto cilts.)

Ja latviešiem būtu bijis savs Dante, viņš to pašu virsrakstu būtu licis virs apkvēpušajiem kungu rijas vārtiem. Arī te virsraksts tad beigtos bezcerīgi:

Lasciate ogni speranza, voi ch' entrata —
(Atmetiet katru cerību, kas še ienākat.)

Anonimais tautas dziesminieks par kunga riju saka:

Elle, elle, kunga rija,
Jaunu vīru mocītāja,
Nomocīja jaunus vīrus,
Jaunu vīru kumeliņus. (B. 31539)

Elle, elle, kunga rija,
Elle kunga piedarbiņš;
Tur es savu auguminu
Kā pirtī pērdināju. (B. 31536)

Elle, elle, kungu rija,
Elles katla vien nevaid.

Ja īpašumtiesiskā apziņa ļauj latvietim pārvarēt vissūrāko piepūli ar „visskaistāko dziesmu', tad virsdarbs, ko prasīja kungu rija — kā necienīgs vergu darbs gūlās uz tautas apziņas kā lielākā necilvēciskā netaisnība, kā neciešama pārestība, kā kunga dzīves gaišumam uzspiesta elle.

Izraudzījies rijas pajumti par Lielvārdes pils virsdaļas paraugu, Kuga uzturēja skatītājos dzīvu vēsturi un tā saglabāja visas tās balsis, dziesmas un nopūtas, kas saistījās gadu simteņiem ar pašu un ar kungu riju. Ar šo vienkāršo un dziļo sava darba veidojumu pēc tās immanenti praktiskās ēkas parauga, kurā kalteja laukaugus, kūla un vētīja, svinēja kristības un kāzas, posta gados pulcējās dievkalpojumiem un kur latvju zemē pirmoreiz atskanēja brāļu draudžu ticības un cerības atjaunotāja himna: „Nu nāk latvju Pestītājs," Kuga bija saistījis Raiņa fantasmagorisko tekstu ar dziļo vēsturisko īstenību, ļaujot skatītājiem no Raiņa pasaules bez mazākās grūtības pārcelties uz tīri latvisko pumpurisko pasauli.

Bet viņš bija veicis vairāk. Sniedzot skatītājiem nepārprotamos rijas apveidus, viņš reizē tos apdižoja ar gaismu un latvju rakstiem, paceļot jaunā mākslinieciskā gaisotnē. Raugoties Kugas radītajā Lielvārdes pilī, skatītāji varēja justies kā tie dievlūdzēji, kuŗi Agia Sofijas bazilikā Konstantinopolē raudzījās galvenā joma milzu jumolā pirmoreiz, paceļot acis pret tās visaugstākajiem logiem, kas visu dievnamu pārvērta gaismas dziesmā.*)

Lielvārdes pils skatītājus pacilāja, satricināja, pārjaunoja. Rija, kas bija bijusi elle un svētnīca, nu kļuva par iecerēto trešo īstenību — par Lāčplēša pili, Latvijas neatkarības simbolu.

Pārlaidīsim vēlreiz skatienu pār lugas V cēliena dekorācijām, pār masīvajiem ar atgāžņiem apveltītajiem stabiem — kā rijā, pār masīvajām pasijām un sijām — kā rijā, pār slīpajiem grodu griestiem — kā rijā, pār stateniskajiem plēstajiem dēļiem pretsienas noslēgumā — kā rijā. Un pašā augšā maza lodziņa apakšējā mala — kā rijā, ko apstiprina Edvarta Virzas liecība Straumēnos: „Neliels lodziņš še ielaida gluži vāju gaismu, bet viņa tomēr deva iespēju saskatīt pār visu riju pārvilktos nokūpējušos ārdus, patievus baļķus, kas gadiem bija tā žuvuši, ka uzsitot skanēja kā zvani." Ārdi? Vienīgais kā Lielvārdes pils virsdaļā nebija — bija ārdi. Tiem te nebija vietas.

Skats skatuves pilī tiecas atšifrēt katru līniju, krustojumu, leņķi; meklējot attaisnojumus, reminiscenses, rosinājumus, — slīd, apstājas, kavējas, raisās tālāk. Seko smagajai virssijai, kas kā milža pavēlīgais pirksts norāda, kurp uzmanība tālāk vēršama. Virssija aiziet pāri telpai uz skatuves aizmuguri, kur saduras ar divi lokailēm, aiz kuŗām paveras ikvienam tuvais Daugavas krasts. Lokailes? Vai te nav kāda sveša ieskaņa latvju pilī? Vai te nav kaut kas bizantisks, kaut kas austrumniecisks? Un tad — vai lokaile iederas koka konstrukcijā? Rodas tā kā apmulsums, tā kā apjukums. Līdz šim viss bija autentiski latvisks, neviltoti atspoguļojot latvju rijas smagos, taisnos, stūrainos veidolus: stabus, atgāžņus, sijas. Visas šīs celtnes daļas, griestus ieskaitot, bija klātas Latvijas vidienes kultūras novada zintīgiem smalki veidotiem dzelteni-zaļi-sarkaniem latviskiem rakstiem, pārvēršot parasti melni apkvēpušās rijas iekšieni latviskā svētnīcā, kur viss bija patiess, pirmatnēji senatnīgs, pazīstams, silts un autentiski latviski daiļš.

*) Visi lielie valdnieki bijuši arī lieli architektūras piemīnekļu radītāji. Tā ķeizars Justinians savu valdīšanu sāka ar to, ka pavēlēja divi grieķu architektiem: Trallu Antemijam un Milētu Izidoram uzcelt katedrāli, ko tie veica piecos gados 532. gadā dievnamu iesvētīja. Tas stāv vēl šobaltdien kā viens no bizantiskās celtniecības brīnumiem.

(Turpinājums sekos)

Teātris ar nākotni

DZIESMU DIENU TEATRA IZRĀDE LESTERĀ, ANGLIJĀ

Apbrīnojama un apsveicama DVF Volverhamptonas nodaļas drāmatiskās kopas drosme ķerties pie tik plaša darba drāmatizējuma, kāds ir Anšlava Egliša romāns „Omartija kundze". Drāmatizējums sniedz diezgan pilnīgu ieskatu romāna galveno personu raksturos un notikumos, kas virza viņu darbību. Protams, ka tik ļoti saīsinot romānu — visus notikumus rādot 2 cēlienu 9 ainās, daudz kas palicis neparādīts. Tas stipri apgrūtina aktieru spēli, jo raksturā jārāda arī tas, kam drāmatizējums paskaidrojumu nedod.

Visumā vērtējot volverhamptoniešu uzvedumu, jāatzīst, ka tas pārsniedza parasto amatieru kopu uzvedumu. Sevišķi attieksmē uz komisko lomu tēlotājiem. Kopai ir lieliski raksturlomu tēlotāji ar noslieci uz komisko pusi: ja Klāva Omartija tēlojumā Augusts Rīters reizēm mazliet komisko pārspīlēja, viņa jūsmošana par rupjo maizi un skābajiem kāpostiem bija līdz sīkumiem izstrādāta un pārdomāta. Alma Rītere valdonīgo Alīdi Loci tēloja ar tīri profesionālu rutīnu. Lieliskā saskaņa kustībās, izteiksmē un pat klusēšanā rādīja kā no klusās, padevīgās sievas izaug valdonīga, godkārīga un pat greizsirdīga sava vīra „kundze".

Padevīgo vīru Mārtiņu Loci tēloja Elmars Balodis, uzsvērdams šī rakstura komisko pusi. Viņa tēlojums nekur nekļuva pārspīlēti šaržēts, bija patīkams ir acij, ir ausij.

Abus Vilkus — tēvu Bernardu un dēlu Oliveru drāmatizējuma robežās ir grūti raksturot. Tēvu tēloja Voldemārs Zoltners, cenzdamies pabālajā lomā ielikt tai nepieciešamo augstprātību, iedomību un lielo pašapziņu. Šīs īpašības saista tēlotāja rīcību un spēles veidu, kas amatierim nav viegli veicams uzdevums. Zoltnera „pā" bija korrekts, mazliet pastīvs, pagātnes romantiķā iegrimis tēls. Jaunais Vilks Alekša Vanaga tēlojumā bija kustīgs, izdarīgs, pašapzinīgs savā labuma meklētājs, kas beigu skatā kļuva tīri cilvēcīgi padevīgs un saprātīgs.

Alekša Vanaga Olivers likās mazliet par nobriedušu un piedzīvojušu vieglprātīgā jaunekļa tipam, par kādu viņš pats sevi raksturo. Atbildīgo Omartija kundzes lomu sekmīgi bija atrisinājusi Ingrida Haritonova kā spēlē, tā ārējā parādībā un izteiksmē. Šī Omartija kundze bija laba veikalniece, bet reizē arī siltas sirds un dziļu jūtu cilvēks, kam nav grūti izšķirties, ja uz spēles ir patiesas jūtas pret iedomām. Režisore Elvīra Zepe bija sev izvēlējusies mazo sekretāres Beates Boringeres lomu, ko veica atturīgi un pašapzinīgi. Bija jūtams, ka režisore gribējusi uzsvērt tieši komēdijas „vieglo pusi" ar nelielu noslieci uz kariķējumiem. Tomēr, šķiet, ka vietām varēja būt mazliet apvaldītākas kustības, lielāku uzsvaru liekot uz runāto vārdu. Visumā izrāde ritēja raiti, saskaņīgi, un, ja pirmajai izrādei vēl varēja mazliet pārmest par ilgo izrādes laiku, tad otrā izrādē, ar īsinājumiem un pārkārtojumiem, arī tas bija novērsts.

Skatuves ietērpu bija veidojuši A. Rīters un Indra Vilka.. Ar nelieliem skatuves pārkārtojumiem un ārskata maiņu bija radīta Omartijas kundzes viesistaba un biroja telpa. Apzinīgi un lietpratīgi savus uzdevumus bija veikuši arī citi techniskie darbinieki un sufliere Irma Pečaka. Uzvestās lugas izvēle bija laimīga, jo dzirdējām labu un asprātīgu latviešu valodu laikmetīgā vidē, kas pauda ticību labajam, tomēr pārāk bargi nesodot arī ne tik labos. Patīkama, sevišķi svētku reizē, bija lugas pozitīvā izskaņa.

Jācer, ka Volverhamptonas drāmatiskā kopa šo savu jauko sniegumu parādīs arī tiem tautiešiem, kas uz Dziesmu dienām netika.

A. L.

Klāvs Zichmanis beidzis Mc Master universitāti Hamiltonā un ieguvis B.A. grādu psiholoģijā. Viņš nodomājis studijas turpināt. Pieder korporācijas Talavija saimei un darbojas jau vairākus gadus LNJAK valdē.

LABOJUMS

Mūsu laikraksta 66. n-rā Angelikas Gailītes atsauksmē par Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansambļa savam režisoram Osvaldam Uršteinam veltīto grāmatu, 3. lappusē, 7. slejā, 2. rindkopā 10. rindā no augšas izlaista un tās vietā iekļuvusi cita. Tur jābūt: Bet viņš (O. Uršteins) atzīst arī: „... ka mēs spējam vēl ko — palīdzēt visai latviešu lietai kaŗot par to. Jo vienīgais mums vēl atlikušais ierocis ir — mūsu kultūras spēks."

REDAKCIJAI PIESŪTĪTIE IZDEVUMI

„Treji Vārti" 28. n-rs, jūlijs/augusts, žurnāls literātūrai, mākslai, zinātnei, Baltijas tautu kultūrai, jaunatnei un nākotnei. Ārijas Ozolas vāka zīmējums, redaktors A. Birnbaums, 62 lp.

„The Law of Divorce in Canada", Irving D. Temins, Q.C., Barrister-at-Law of Osgoode Hall, Toronto, Ontario, Primrose Publishing Co Ltd., 120 lp.

„Zeme un tauta", 8. n-rs, augusts, Latviešu agronomu biedrības izdevums, redaktors agr. J. Mierkalns, 54 lp.

„Lietuviu Dienos", septembris, 7. n-rs, red. B. Brazdžionis, 22 lp.

Aina Kraujiete

DIEVA VASARAS

Pulkvedim Oskaram Neimanim aizejot

Vasaras mākoņos tikai Dievs
un tikai vēji dzīvo,
un mīlīgs zemes mākoņu miers
ezeros kā debesīs plīvo,
tad nogulstas ūdenlīliju
lapās.

Un tikai mākoņi pavadīs
un žēlīgs Dievs
vasaru
katru vasaru Tavu
ziedošu vasaru Tavu līdz
kapam.

1971. g. 13. septembrī.

Juris Soikāns

Kāpinātas izteiksmes māksliniece

ERNAI GEISTAUTEI 30. SEPTEMBRĪ PIEPILDĀS 60 GADU

Tas bija 1940. gada rudenī, kad Rīgā, Latvijas mākslas akadēmijā kā zibens izskrēja ziņa, ka jaunuzņemto audzēkņu vidū ir arī Erna Geistaute! Kaut arī tas likās neticami, Erna Geistaute, neskatoties uz to, ka Rīgas mākslas publikai viņa vairs nebija nekāda svešiniece, pie tam, ka Valsts mākslas mūzejā Rīgā jau kopš 1930. gada atradās viens viņas darbs — par privātām mākslas darbu kolekcijām jau nemaz nerunājot — patiešām bija iestājusies Mākslas akadēmijā pa otram lāgam. Mums, kas tanī laikā bijām vēl tikai sava mākslas ceļa pašā sākumā, tas likās nesaprotami — ko gaŗava un pazīstama māksliniece var meklēt atkal akadēmijā?

Tikai daudzus gadus vēlāk, kad mēs atkal tikāmies, šoreiz jau trimdā, kādā mākslas izstādē Vāciji atceroties Rīgas un Mākslas akadēmijas laikus, atklājās mākslinieces toreizējās iszķiršanās par otrreizēju iestāšanos akadēmijā. — Bija pienācis 1940. gads, — aizgājušos laikus atceroties, stāstīja Geistaute. — Mākslinieki bija jārēģistrējas, jāapmeklē visādas politiskas mācības un jāiesaistās arodbiedrībā. Ja to nedarīja, nevarēja tikt pie gleznošanai nepieciešamajiem materiāliem — krāsām, audekliem un visa pārējā, ko varēja pirkt tikai tie, kam bija attiecīgās tiesības resp. vajadzīgie papīri.

Erna Geistaute, kas pēc sava rakstura ir ļoti patstāvīga un nemīl biedrību un organizāciju priekšrakstus, statūtus un visu, kas ierobežo personīgo neatkarību, lai nenonāktu konfliktā ar tā laika režīmu, izšķīrās par ceļu, kas tanī brīdī viņai likās mazāk ierobežojam personīgo brīvību. Viņa nolika iestāju eksāmenu Mākslas akadēmijas tēlniecības darbnīcā. Tā viņa atkal uz kādu laiku bija kļuvusi akadēmijas audzēkne, cerēdama tādā veidā atrast atrisinājumu, kas dos iespēju netraucēti strādāt un palikt ārpus politikas.

Bet ar 1940. gadu Latvijā bija iestājies laiks, kad ne labākie draugi, ne iespaidīgākās pazīšanās vairs nespēja ilgstoši glābt tādus, kam individuālā neatkarība un radošā brīvība nozīmēja arī cilvēka būtisko esmošanu. Tāpēc arī „politiskā azila" meklēšana Mākslas akadēmijas sienās drīzi vien izrādījās par vilšanos. Krievu un vācu okupācija, kaŗa laiks, bēgļu gaitas, svešatnes mocošā neziņa un pie visa tā klāt arī smaga slimība, daudzas un riskantas operācijas, uz dažiem gadiem Geistautes dzīvi bija iesvieduši burtiski nāves ēnā.

1944. gadā mākslinieces laimējās kļūt par sava laika slavenākā Vācijas chirurga prof. Zauerbrucha pacienti Berlīnē. Viņa izdarītā operācija un Ernas Geistautes pašas apbrīnojamais garīgais spēks un nesalaužamā ticība pārvarēja krīzi un, ja ne ar pilnīgi atjaunotu veselību, tad, tomēr, iespējamību robežās strādāma, Geistaute ir paveikusi vairāk nekā viens otrs fiziski pilnīgi vesels cilvēks. Tā ir iekšējā degsme un aicinājums, kas mākslinieka garīgās radošās enerģijas koncentrē nedefinējamos potenciālos, likdams „pārcelt kalnus", kas ar loģisko prātu apsverot, liktos neiespējami, bet kas mākslas un kultūras vēsturē apliecinājis sevi ar ļoti daudziem un paviršam konkrētiem piemēriem. Erna Geistaute ir viens no šiem fainomeniem, kas savā dzīvē vairāk slima nekā vesela būdama ir paveikusi milzu darbu, ko var tikai pietātē apbrīnot un cerēt, ka viņai pietiks šī neizskaidrojamā iekšējā spēka vēl daudziem gadiem arī nākotnē.

Ernas Geistautes mākslinieciskā darbība sākās neparasti agri. 14 gadu vecumā viņa tiek uzņemta Mākslas akadēmijā. Tas liecina par viņas sevišķu apdāvinātību, jo tik jaunus uzņēma tikai tad, kad akadēmijas profesoru stingrā komisija bija pilnīgi pārliecināta par talanta vienreizību. Gadu vēlāk 16 gadu vecumā tika uzņemts akadēmijā vēlāk tik slavens kļuvušais grafiķis Kārlis Padegs. 1940. gadā 15 gadu vecumā tika uzņemta Felicita Janke-Paujuka un Pārsla Gulbe. Personīgi neatceros citus gadījumus, kad Mākslas akadēmijā tiktu uzņemti tik jauni audzēkņi, kas ir tikai apstiprinājums Ernas Geistautes mākslinieciskajam talantam. Ernai Geistautei šai ziņā pieder vēl viens cits „rekords" latviešu mākslas vēsturē: viņai ir tikai 19 gadu, kad viņas darbu iegūst Latvijas Valsts mākslas mūzejs! Šo brīdi Erna Geistaute uzskata par ceļa stabu savu apzinīgo mākslinieces gaitu sākumam, ko no 1930. gada līdz šai dienai varētu iedalīt trīs galvenajos posmos.

1930. gads Ernas Geistautes mūžā iezīmējās vēl ar to, ka kopā ar O. Norīti, A. Jūrasteteri un dažiem citiem audzēkņiem, kas nebija apmierināti ar prof. Tilberga konservatīvo pieeju mākslas paidagoģijā, demonstratīvi atstāja Mākslas akadēmiju. Meklējot darba iespējas ārpus akadēmijas, Geistaute pievienojās prof. Tones nodibinātai Mūksalas mākslinieku biedrībai, kas ar Latvijas sarkanā Krusta bijušā direktora profesora Jankovska atraitnes atbalstu bija tikusi pie savas darbnīcas Pārdaugavā un kur pulcējās gandrīz visi tie, kas nesamierināmies ar akadēmijas un īpaši prof. Tilberga garu, bija to atstājuši un grupējās ap Toni, kurš kopā ar Ubānu un Libertu iestrāvoja latviešu mākslā svaigas vēsmas Vakareiropas glezniecības izpratnē.

Pirmajā posmā, ko Erna Geistaute uzskata starp 1929. un 1935. gadu, iekļaujas visas tās ieŗosmes un intereses, kas iedīga jau Latvijas Mākslas akadēmijā un kas noskaidrojās vecmeistaru studijās. Geistautes gleznās tas sāka iezīmēties madonnu un mātes un bērna dubultportretu tēlojumos. Par šiem darbiem pati māksliniece izsakās šādi: „Izšķirošais moments manu mātes un bērna, manu madonnu tapšanā bija pārlaicīgā abu būtņu saistība, viņu savstarpējās jūtu attieksmes, kas vērojamas arī visvienkāršākās zvejnieku mātes robustajā vaigā un viņas bērna izteiksmē. Tā kā īsti atbilstošu modeli dzīvē neatradu, tad summēju to no dažādiem iespaidiem, līdz manas mātes un bērna temats kļuva vairāk simboliskas, kaut joprojām viņu traktējums palika reālistiskas apdares ietvaros".

Šajā posmā iekrīt arī beļģu mākslas neapšaubāmais iespaids uz latviešu gleznieciības rakstura veidošanos. Tā ir Beļģijas mākslas izstāde Valsts mākslas mūzejā Rīgā, tā ir arī Jāņa Tidemaņa viesuligā parādīšanās Rīgas mākslas dzīvē un Opsomera mākslas institūta iestrāvojumi, kas ar vairāku latviešu mākslinieku studijām Beļģijā bija ienesuši latviešu gleznieciībā zināmu „švunčīgumu", kas, diezgan saprotamā veidā apaugļoja arī Geistautes mākslu. Arī viņas personīgajā izstādē 1933. gadā bija darbi, kas kaut arī tematiskajā ziņā vēl ieņemdami diezgan paplašu skālu, tomēr jau runāja par savas personības iezīmēšanos. Šī posma Geistautes gleznieciība kronējās ar otra darba nonākšanu Latvijas Valsts mākslas mūzejā. Mūzeja iegūtais darbs bija Mikus Krūzas portrets, gleznots 1932. g.

Kaut arī savu otro posmu Erna Geistaute gleznieciībā ierobežo starp 1934. un 1954. gadu, īstenībā pārmaiņas viņas mākslā parādās pēc 1936. gada mākslas studiju ceļojuma pa Poliju, Austriju,

(Beigas 4. lpp.)

Jānis Poruks

Lūcija Bērziņa

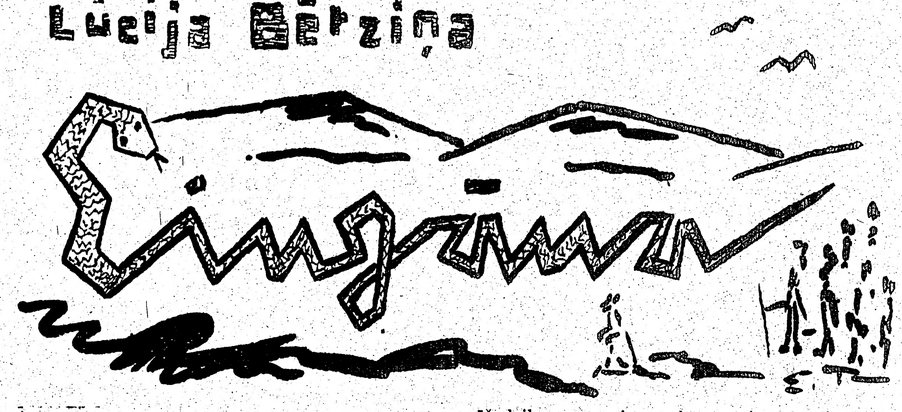

(18. turpinājums)

Kāds vēra ārdurvis. Brīdi likās, ka lietus šaltis ar ārkārtīgu spēku gāzīsies iekšā un pārpludinās mazo telpu, bet negaidīto troksni radīja ūdens straumes, kas paloja pa ietvi, ar milzīgu šņācienu aizplūzdamas gar ielas malām. Arī lietus šai zemē vienmēr pārvērtās par neiedomājami spēcīgām gāzēm. Durvīm aizveŗoties, ūdens krākšana mitējās un bija dzirdama vienīgi lietus grabēšana uz skārda jumta.

Nācējs, kā varēja dzirdēt, noņēma cepuri, nopurināja no tās lieko ūdeni, tad novilka lietus mēteli, nopurināja to un uzkāra pie durvīm. Panācies uz kafejnīcas vidu, viņš raudzījās, kuŗā aizgaldiņā būtu ērtāk apsēsties. Pagājis gaŗām Annai, viņš apgriezās un ieraudzīja viņu. Tas bija Allens.

Kopš Ziemsvētku piknika pie Klarka kundzes Anna bija izvairījusies ar Allenu satikties un bija darījusi visu, ko varēja,lai negadītos ar viņu runāt. Viņa bija izvairījusies uzturēties klašu tuvumā, kuŗās mācīja Allens, un rītos viņa parasti cik iespējams ātri pazuda ar savām slotām un tīrāmiem rīkiem, lai Allens to nesatiktu, kad tas, aizelsies un steidzīgs, dažas minūtes pēc deviņiem pazuda klases durvīs. Pēcpusdienās viņa ieradās skolā tad, kad bija drošs, ka Allens jau aizgājis uz savu baraku.

Šoreiz no Allena nevarēja izvairīties. Izkļūt no neērtā aizgalda nebija tik viegli, tas prasīja pāris minūšu laika — un vai tas nebūtu pavisam bērnišķīgi, ja viņa tagad no Allena bēgtu? Reiz ar viņu vajadzēja izrunāties. Ar vieglu smaidu šaurajā sejā Allens viņai apsēdās pretim.

„Drausmīgs laiks, Enn," viņš sacīja draudzīgi, „līst bez apstājas." Tipiski, — nodomāja Anna. Jārunā vispirms par laiku.

„Farmeŗi, droši vien, nedomā, ka tas ir drausmīgs, tie jau mēnešiem gaida lietu."

„Varbūt arī. Bet mēs nedzīvojam farmā. Mums tāds laiks nav vajadzīgs. Tas tikai sagādā neērtības. Traucē pārvietošanos no vienas vietas uz otru. Es vairs netieku uz autobusu."

Anna neatbildēja.

„Nu labi, Enn, ko mēs ar tik gaŗiem ievadiem... Tiem nav nozīmes. Ķeršos lietai pie saknes. Gribēju jums pateikt, ka nožēloju, ka tik neapdomīgi toreiz reaģēju uz jūsu stāstījumu."

„Neapdomīgi? Man šķiet, ka jūsu piezīme toreiz bija ļoti apdomāta. Esmu jums par to pateicīga; tā man mācīja, ka svešiem ļaudīm nedrīkst atklāt savas jūtas un runāt par to, kas pašam tuvs. Es biju naīva, jums uzticēdamās. Jums nav ko nožēlot. Jūs godīgi pateicāt, ko domājāt."

„Tomēr es to vēlāk nožēloju. Pārdomāju visu un atskārtu, ka man vēl daudz jāmācās. Jums, eiropiešiem, varbūt arī jāmācās, cik grūti mums, austrāliešiem, kādreiz ir jūs saprast."

„Arī es šais mēnešos daudz ko iemācījos. Noskaidroju, ka nav iespējams stāstīt par savām jūtām kādam pašam jūtu nav, bet ir tikai ārējā čaula."

„Tā...?"

„Ļaužu dzīves ievirze šeit ir ekstroverta. Cīņā ar nežēlīgo dabu, pastāvīgā ūdens trūkumā, sausumā ļaudis attīstījuši stipru un izturīgu ārējo čaulu, bet aizmirsuši, ka lai dzīvotu pilnvērtīgu dzīvi, ir jādomā arī par to, ko ielikt šai čaulā — citādi iznāk tikai tādi salmi. Sausi, saulē izdeguši salmi, un visa tā saucamā austrāliešu kultūra ir celta no tādiem sausiem, tukšiem salmiem."

„Tā...?"

„Nepārtrauktā cīņā par dzīves materiālajām ērtībām jeb šo ērtību sagādāšana nav devusi jūsu tautiešiem iespēju iedziļināties sevī, izkopt savas dvēseles."

„Klausaities, Enn, jūs kļūstat netaktiska."

„Man žēl, ka jūs sāpinu, Allen, bet man nevajadzēja toreiz stāstīt par savu dzīvi. Būtu aiztaupījušās sāpes par pazemojumu, un jums nebūtu bijusi vajadzība atvainoties."

„Enn, Dieva dēļ, neesiet tik sarūgtināta! Jums vajadzētu mēģināt saprast arī mani. Neskataities uz visu tikai no sava redzes viedokļa. Katra dzīva būtne redz pasauli savām acīm; tādas vispārējās taisnības pasaulē nemaz nav, ir tikai miljonu ļaužu taisnība, un katrs individs domā, ka viņa pasaules uzskats ir vienīgais pareizais. Katram ir sava individuāla pieeja. Kaŗa laikā biju lidotājs — Vācija bija ienaidnieks, pret ko mēs kaŗojām. Mums mācīja, ka taisnība ir mūsu pusē, ka vienīgi mēs, angļu sakši, zinām, kas ir taisnība un kādai jābūt pasaules iekārtai. Es toreiz ticēju saviem priekšniekiem, — es domāju, ka citādi nemaz pasaulē nevarētu būt. Ikreiz, kad devos lidojumos, mana dzīvība bija briesmās, bet es ticēju, ka tam tā jābūt, jo vāciešiem bija mūsu ienaidnieki. No kāda lidojuma neatgriezās mans labākais draugs, un tad mans naids pret vāciešiem bija neaprakstāms. Pēckaŗa gados, dzīvojot Vācijā, iepazinos ar vāciešiem tuvāk un sapratu, ka tie bija tādi paši ļaudis kā mēs, ka nav labu cilvēku un ļaunu cilvēku, — ir tikai dažādi ļaudis, un katram dota tikai viena īsa dzīve ar saviem priekiem un savām sāpēm. Dzīvojot nometnē, mācījos uz politisko Eiropu skatīties citām acīm. Sapratu, ka dzīve Eiropā ir daudz komplicētāka, nekā man kādreiz likās. Kaŗa laikā man šķita, ka viss ir balts vai melns — draugi vai ienaidnieki. Vēlāk sapratu, ka ir arī citas krāsas un nokrāsas. To es iemācījos saprast pēc tam, kad biju dzirdējis jūsu dzīves stāstu."

„Nu, tad viss ir kārtībā. Jūs man iemācījāt, ka ar austrāliešiem nedrīkst runāt par savām jūtām un iemācījāties no manis, ka politiskā dzīve Eiropā ir daudz komplicētāka, nekā bijāt domājuši. Tagad varam salīgt mieru un izbeigt sarunu."

„Nē, Enn, tā nu gan to nevar atstāt. Neviens nekad ar mani tik vaļsirdīgi nebija runājis par savu dzīvi. Kopš tā laika man bijusi vēlēšanās jums rādīt, ka jūsu toreizējo uzticību mācēju novērtēt un esmu jums pateicīgs, ka jūs man toreiz uzticējāties. Man gribas arī jums izstāstīt par vienu savas dzīves posmu, lai jūs mani varētu vieglāk saprast. Vai jūs man to atļautu?"

„Nu labi, Allen, stāstiet."

„Es stāstīšu jums tikai par savu bērnību, Enn, neapgrūtināšu jūs, stāstot par visu savu dzīvi. Nu tā — manam tēvam bija maza farma pie Mereja upes. Ja raža bija laba, tad arī mums ar brāli klājās labi. Bet brālis bija vecāks par mani, un es izaugu viens pats, bez rotaļu biedriem. Farma bija tik tālu projām no apdzīvotām vietām, ka mēs ar brāli nekad netikām uz tuvāko pilsētiņu. Agrā bērnībā iemācījāmies lasīt un rakstīt mājās. Vienīgā satiksme ar ārpasauli bija pasts. Reizi nedēļā ar divriteni atbrauca pastnieks; tas bija ne tikvien vēstuļu izvadātājs, bet arī ziņnesis, vietējās folkloras pazinējs un jaunāko notikumu informācijas avots. Kad viņš atbrauca, mums bija īsta svinamā diena. Viņš atveda laikrakstus un žurnālus. Tad es uzzināju, ka ārpus farmas robežām ir lielā pasaule. Vecāki man abonēja žurnālu, piemērotu mana vecuma zēniem. Šo žurnālīti es izlasīju no viena gala līdz otram. Bija stāsti turpinājumos. Viens tāds sāsts bija par angļu skolas skolotājiem un skolēniem. Es sevi identificēju ar vienu no šī romāna raksturiem un dzīvoju līdz viņa nedarbiem un palaidnībām. Arī viņa panākumiem. No vientuļās Mereja upes farmas es iedomās pārcēlos uz veco angļu skolas namu ar lielajām gobām galvenās ēkas priekšā un kopto mauriņu visapkārt. Vasarā es tur spēlēju kriketu un ziemā situ regbija bumbu. Šai iedomu pasaulē nodzīvoju vairākus gadus.

(Turpinājums sekos)

Toronto latviešu sabiedriba godina Jāni Poruku

Dzejnieka un rakstnieka Jāņa Poruka 100 gadu dzimšanas dienas piemiņai veltītais literāri mūzikālais vakars svētdien, 19. septembrī bija pulcinājis Latviešu namā Toronto pilnu zāli klausītāju. Korporācijas Selonijas Toronto kopas noorganizēto vakaru ar savu klātieni bija pagodinājis arī archibīskaps A. Lūsis un daudzi mūsu sabiedriskās, kultūrālās un saimnieciskās dzīves vadošie darbinieki. Ar sevišķu gandarījumu ir jāuzsver arī it prāvā jaunās paaudzes atsaucība šim sarīkojumam. Arī sarīkojuma programmā bija atrasts laimīgs līdzsvars vecākās, vidējās un jaunās paaudzes starpā.

Pēc Selonijas Toronto kopas literāro vakaru priekšnieka Dr. arch. E. Janiša ievadvārdiem literārts un žurnālists Aleksandrs Kundrats saistīgā stāstījumā pakavējās pie dažiem zīmīgiem posmiem Jāņa Poruka dzīvē, it sevišķi atsaucot atmiņā dzejnieka gaitas Selonijā, Poruka laika biedru atstāto memuāru zīmējumos. A. Kundrata stāstījumā atklājās Poruka personības un daudzo interešu savdabīgi interesantā seja. Tā lai pieminam tikai interesanto epizodu, kā savā laikā tapusi dzejnieka klasiskā literārā glezna — tēlojums Kukažiņa. Ar Seloniju ir saistījušies Poruka dzīves raženākie gadi. Savu pēdējo dusas vietu Poruks atrada Selonijas kapu nodalījumā un latviešu tauta viņam 1931. gadā uzcēla tur tēlnieka Zaļkalna granītā cirstu piemineklī. Šis piemineklis stāv tur vēl šodien. Poruka kaps vēl šodien ir svētceļojuma vieta tiem, kas cieš, kas tic, ka caur asarām pēc tumsas nāks gaismas uzvara.

Ļoti vērtīgs un interesants bija filozofijas un baltu filoloģijas maģistra Ludviga Vīka referāts par Jāņa Poruka daiļrades motīviem. Diemžēl, nesen pārciestās kakla operācijas dēļ autors savu apceri pats nevarēja nolasīt un viņa vietā referātu nolasīja Juris Freijs.

Pēc pārtraukuma, kurā vakara dalībniekiem bija dota izdevība iebaudīt malku kafijas, sekoja programmas otrā daļa. Toronto Latviešu ģimnazijas audzēkne Astra Vītola izjusti skandēja Poruka dzejoli Ar māti pie baznīcas. Juŗa Freija skanīgā lasījumā dzirdējām Poruka filozofisko tēlojumu Klusētājs.

Dziesmas ar Poruka tekstiem dzirdējām Daces Kārkliņas izpildījumā. Šī jauna latviešu māksliniece no jauna apliecināja savu talanta dotības. Prof. J. Vītola Aizver actiņas, tāpat kā Emīla Dārziņa Pie baznīcas loga Ziemas naktī un Kad būs as'ras izraudātas Daces Kārkliņas izpildījumā skanēja brīvi, izjusti un dziļas sirsnības apgaroti. Klausītāji ilgiem aplausiem pateicās māksliniecei par jauko sniegumu. Pie klavierēm dziedātāju pavadīja I. Dennenkampe.

Latviešu ģimnazijas audzēkne Ilze Morgenšteina jauki skandēja Poruka dzejoli Vēlējumies.

Vakara nobeigumā vakara dalībniekiem bija dota iespēja iepazīties ar vēl vienas jaunas topošas mākslinieces sniegumu. Sandras Indzeres lasījumā Poruka Kukažiņa atplauka brīnišķā vienkāršībā un sirsnībā, izraisot pārdzīvojuma miklumu ne viena vien klausītāja acī.

A.

Jāņa Poruka 100 gadu dzimšanas dienas piemiņai veltīts literāri mūzikāls vakars notika 19. septembrī Latviešu namā Toronto, korporācijas Selonija sarīkojumā. Uzņēmumā no kreisās: rīcības komitejas locekļi un referenti: Augusts Iltners, Ludvigs Vīks, korp. Selonija literāro vakaru vadītājs Dr. arch. E. Janišs, Aleksandrs Kundrats un Juris Freijs.. Foto: „L A."

ROPES PAR MINSTERES . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

ālos gadījumus un kopīgi atrodam optimālos atrisinājumus. Ikkatra latvieša pienākums ir rūpēties par savas skolas pastāvēšanu. Mūsu skolas problēmu atrisināšanai citu tautu pārstāvji talkā nenāks, tas jādara mums pašiem. Šī apkārtraksta nolūks ir mudināt interesi par notikumiem mūsu skolā un norādīt uz pašreizējā stāvokļa nopietnību," beidzas LSAV apkārtraksts, ko parakstījis apvienības priekšsēdis Juris Slapjums.

Ja paustās bažas, ka Branta valdība tīko panākt MLĢ dabisku iznīkšanu, ir pamatotas (un tas liekas ļoti iespējams!), tad latviešu sabiedrībai brīvajā pasaulē ir jāsaslienas pretestībā, lai šo sociāldemokratu valdības nodomu padarītu neiespējamu. Tas panākams ar trīs galveno priekšnoteikumu īstenošanu, kas kopīgiem spēkiem un ar labu gribu un apņēmību latviešu sabiedrībai noteikti iespējams: 1) jāziedo MLĢ līdzekļi, lai būtu iespējams segt ne vien vācu valdības noteikto daļu no skolas uzturēšanas izdevumiem, bet lai ģimnazijas rīcībā būtu vēl lielāka summa gadījumam, ja valdība savu uzturēšanas izdevumu daļu samazinātu; 2) jādara viss iespējamais, lai pavairotu ģimnazijas audzēkņu skaitu, vēl lielākam skaitam latviešu vecāku citās trimdas zemēs sūtot uz Minsteri savus bērnus apziņā, ka šī vienīgā pilnā kursa latviešu ģimnazija ir mūsu stiprākais latvietības cietoksnis nākotnei; 3) jāatrod un darbā jāieinteresē piemēroti gados jauni latviešu skolotāji, kuŗu kvalifikāciju nevarētu noliegt arī vācu izglītības ministrija.

LSAV apkārtrakstam pievienots MLĢ audzēkņu aicinājums ar jautājumu „Kas notiks pēc tam?", kuŗā sniegts citāts no MLĢ direktora prof. Dr. Z. Vītena raksta „Minsteres latviešu ģimnazija un tautskola — paveiktais un vēlamais skolas dzīvē", kas pērn publicēts Toronto jaunatnes darbinieku veidotās „Nākotnes-70" izdotajā rokasgrāmatā vecākiem „Pūcīte". Prof. Dr. Z. Vītens šai rakstā atzinis: „Japiesaista skolai labi kvalificēti un gados jaunāki mācību spēki, kas idejiskā un paidagoģiskā ziņā raditu spraigāku, ideālisma un jaunām idejām caurstrāvotu atmosfairu. Kaut gan dažam labam varētu nepatikt, jāsaka, ka mūsu skolas paidagogu sastāvs pēc dažiem gadiem pa lielākai daļai būs spiests doties pensijā. Tāda ir reālitāte. Un kas notiks pēc tam?"Šim citātam MLĢ audzēkņi pievienojuši savu aicinājumu: „Tā kā skolas vadība līdz šim nav spējusi sameklēt šādus skolotājus, MLĢ audzēkņi ir spiesti tos meklēt paši saviem spēkiem. Vai tiešām šādi ideālisti mūsu trimdas sabiedrībā nebūs vairs sameklējami?"

Pareizi teikts: ideālisti! MLĢ skolotājiem jābūt ne vien ar pietiekamu kvalifikāciju un spējām, bet arī ideālistiem! Diemžēl jākonstatē, ka gados jaunajiem skolotājiem parasti pietrūkst tieši šī ideālisma, tādēļ tie izšķiras strādāt cittautu skolās, kur aiga, varbūt, krietni lielāka, bet darbs ērtāks un vieglāks. MLĢ audzēkņu konstatējums, ka skolas vadība nav spējusi sameklēt šādus skolotājus, var būt pareizs, taču tas nenozīmē, ka tā nav gribējusi un mēģinājusi ideālistus atrast. Gados jaunu skolotāju iesaistīšana ir grūti īstenojams uzdevums, jo bez piemērotu kandidātu un gribētāju trūkuma, grūtības ar dažādām kvalifikācijām un citām prasībām rada arī vācu izglītības ministrija. MLĢ audzēkņu vēlēšanās un rūpes par nākotni ir labi saprotamas, taču liekas, ka viņi ar skolotāju sagādi saistītās grūtības tomēr pilnīgi neizprot un nepārskata, tādēļ izsak dažu labu kritisku vārdu, kas, būdams nepamatots un neapdomāts, varētu izpalikt.

Pensionāriem māja par brīvu

Pēc šīsvasaras lielā DV salidojuma organizācijas 25. gadasvētkos Toronto, tās dalībnieki ar jaunu prieku savās dzīves vietās turpina darbu, apzinoties, ka šī spēcīgā organizācija cīnās par Latvijas atgūšanu. Interesanti īsumā pakavēties pie Daugavas vanagu dzīves Francijā. Savā Eiropas apceļojumā jau otru reizi apmeklēju savu bijušo audzēkni Mārtiņu Kļaviņu, kas ir mūsu populārā baritona Dr. J. Kļaviņa vecākais brālis. M. Kļaviņš, pēc 17 gadu nostrādāšanas pazemē, 55 gadu vecumā aizgājis atpūtā un saņem pensiju. Francijā ārsti atļauj strādāt pazemē līdz zināms procents silikātu sakrājas plaušās, tad darbs jāpārtrauc. Pensionāra rīcībā ir ogļraktuves māja bez maksas, izņemot valdības nodokli.

Uzkavējoties Francijā, ierados Montco. Apmēram 3 jūdzes no stacijas atrodas ogļraču mājas, kuŗas apdzīvo dažādas tautības ļaudis. Latviešu mājas var pazīt pēc puķu dārziņa ēkas priekšā. Bija svētdienas rīts, kad ierados M. Kļaviņa mājā, kur pašlaik brokastoja ap 20 personu. Manitūliju iepazīstināja ar Francijas DV priekšnieku Gludiņu, kas pastāstīja, kā DV organizācija Francijā atzīmējusi savas darbības 25 gadu atceri iepriekšējā dienā. Baznīcā bijis svētku dievkalpojums, pēc tam svinīgs akts un vēlāk šaušanas sacīkstes, kas turpinājās vēl otrā dienā, mana apmeklējuma laikā. Šajā sacensībā pirmo vietu ieguva mājastēvs M. Kļaviņš, otrās vietas ieguvēja vārdu vairs neatceros, bet trešo vietu izcīnīja mācītājs E. Lappuķe.

M. Kļaviņa mājas priekšā bijusi slapja grava. Sakarā ar izbūves darbiem smagās kŗavas mašīnas lieko zemi vedušas no pilsētas ārā. M. Kļaviņš lūdzis šoferus izkāst kŗavu viņa mājai pretī esošajā gravā. Tādā kārtā ar vairāk kā 100 kŗavām grava piepildīta „līdz malām". Šobrīd Kļaviņa mājas priekšā ir 250 jardu gaŗumā un 75 jardu platumā liels augļu dārzs ar 60 augļu kokiem un puķēm. Viņa mājas dārzā nebija grūtību atrast šautuvi, kuŗā sacensties ar mazkalibŗa šautenēm.

Francijā, cik tautiešu, visi ir Daugavas Vanagu organizācijas biedri. Viņu izpeļņa ir mazāka nekā ASV un Kanadā, bet tas neietekmē Francijas DV rosmi. Arī izpalīdzība biedru vidū teicama. Sanāksmes rīko groziņu vakaru veidā pie kāda no tautiešiem. Lai par pārnakšņošanu nebūtu jāmaksā dārgās viesnīcas, to iekārto turpat sanāksmes vietā, guļas vietas iepriekš izlozējot, lai nebūtu iebildumu, kam gulta, kam siens vai salmi.

Liekas, Francijas DV dvēsele ir mācītājs Edgars Lappuķe, kas agrāk dzīvoja Parīzē un bija tuvāk tautiešiem. Tagad mācītājs dzīvo Strasburgā. Lai nokļūtu sanāksmēs, viņš mēro 300—400 kilometru lielu attālumu, kas pamudina citus tālos organizācijas biedrus darīt to pašu. Gribu pasvītrot lielo disciplīnu Francijas DV saimē un izteikto latvisko stāju.

R. Krūmiņš

Jāņa Poruka vakarā, par spīti drēgnajam laikam, Latviešu namā Toronto bija pulcējušies vairāk nekā 200 apmeklētāju. Uzņēmumā pirmajā rindā no labās — jaunietes — programmas izpildītājas: I: Dennakampe, D. Kārkliņa, S. Indzere, I. Morgenšterna, A. Vītola,tālāk L. Vīks, E. Janišs ar dzīvesbiedri, māc. A. Čops, archibīskaps A. Lūsis u.c. Foto: J. Ligers

KĀPINĀTAS IZTEIKSMES . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

Ungāriju un Čechoslovakiju. Geistaute netikai kā iepazinās ar metodēm un strāvojumiem citu tautu mākslās, bet ierobežodamās arī tēmatikas zipā uz vienu līdz divfigūru kompozicijām, sāka sistēmatiskāk strādāt pie gleznošanas technikas izkopšanas, gatavojoties savai otrai patstāvīgai izstādei. Šo nodomu izjauca Otrā pasaules kaŗa notikumi un iecerēto izstādi varēja sarīkot tikai 1943. gadā. Jaunie darbi apliecināja Ernu Geistauti kā meistari pastelu gleznošanas technikā. Šī izstāde netiešā kārtā pielika arī punktu Ernas Geistautes mākslinieces gaitām Latvijā.

Turpmākie gadi mākslinieces dzīvē ir ļoti drāmatiski. Dzimtenes atstāšana un smaga slimība uz vairākiem gadiem ņēma Geistautei iespēju rēgulāri strādāt. Tikai 1954. g. veselības stāvoklis tik tālu atlabis, ka var atsākt gleznošanu un sekojošais ceļojums (1956. gadā) uz Sicīliju un Eola salām dod izšķirēju impulsu jaunam posmam Geistautes mākslā. Šo posmu raksturojot jācitē pati māksliniece jau tāpēc vien, ka dzīvodami lielā izkliedē, netikdamies gadiem ilgi un neredzēdami viens otra darbus, grūti un neatbildīgi būtu izteikt par tiem kādu spriedumu, tāpēc atļaujos citēt vienu vietu no Geistautes vēstules, kas kā man liekas ir ļoti svariga un viņas pēdējo gadu mākslai raksturīga.

E. Geistaute saka: „Savu jauno iecerju īstenošanai sāku pielietot dziļuma un sānu perspektīvu sabīdīšanas paņēmienu, tā sakoncentrējot vienā plāksnē visus tos elementus, kam sakars ar iecerēs ideju, pie kam figūras vai objekti, viens otru pārsegdami, devą koncentrētas, kāpinātas izteiksmes iespēju. Tai pašā laikā sāku arī, tā sakot, daudzkāršot ģimetnes, pasniegdama vienu un to pašu personu trijās un pat piecās kustībās un rakstūros, kas klājās viens pār otru, katra ar savu izteiksmi un vaibstu spēli, tomēr veidodamas vienu veselu vienību. Bieži arī ainava un ģimetne pārstaroja viena otru, katra savā izteiksmē, ietverot sevī visus vides vai psihiskās noskaņas elementus. Techniski tas bija iespējams gan ar pārgleznojumu palīdzību, gan strādājot uz dažādi sagatavotiem pamatiem, beigās pievienojot spēcīgus, faktūru veidojošus akcentus ar paletes nazi. Saglabājot gleznu laukumu un līniju ritmu, krāsu laukumu attiekšmes un akcentus, tādā veidā iespējams mākslinieciskoieceri pilnīgi īstenot atbilstoši ikreizējai koncepcijai."

Teiktais attiecas uz darbiem, kas radās pēc Itālijas ceļojuma un bija izstādīti Minchenē, Hamburgā un patstāvīgās izstādēs Kopenhagenā 1959. un Upsalā 1960. gadā. Izstāžu materiālo panākumu rezultātā reālizējās Geistautes ceļojums uz Āfriku 1962. g. Daļēji šī ceļojuma iespaidi atspoguļojās P. Klāna grāmatas „Sveicināta Afrika" grafiskajā ietērpā un daudzās atsevišķās melnā kontinenta krāsu dokumentējošās impresijās.

Runājot par Ernas Geistautes mākslu, nevar neatzīmēt to, ka jau kopš Rīgas laikiem viņa ir pazīstama arī kā grāmatu rotātāja. It sevišķi atzīmējams viņas devums atjautīgā grafiskā risinājumā darinātiem grāmatu vākiem trimdā. Tāpat arī teātŗa dekorātīvā māksla Geistautei nav svešа. Sākumā kā „izpalīgs" studiju laikā strādādama pie Vītola un Liberta Nacionālās operas skatuvei izvedot minēto meistaru iecerēs, vēlāk dažus gadus kā patstāvīga Kultūras fonda dekorātore ar labiem panākumiem izveda inscenējumus uz daudzām Latvijas provinces teātŗu skatuvēm. Geistaute ir arī interesants partneŗs debatēs par mākslu, ko apliecinājusi savos mākslas apcerējumos trimdas publikācijās.

Ernas Geistautes emocionālā daba un iekšējā degsme ir garants pamatotām cerībām arī nākotnē no viņas gaidīt ļoti daudz.

Ernas Geistautes adrese: Aldershvilevej 119 A — I, 2880 Bagsvaerd - Kopenhagen, Danmark.

DV jauniešu vakarā DV namā Tor onto. Programmas vadītāja Baiba Šmita-Kalēja (vidū) sarunā ar Valdu Aviku. Pa labi DV 2. globālo dienu rīcības komitejas un DV KV priekšsēdis E. Krūka pateicas jaunatnes darbiniekiem par lielo veikumu DV globālajās dienās. Foto: J. Ligers

JAUNATNES SASAUKŠANĀS ATSKAŅĀS

Lai pateiktos visiem tiem jauniešiem, kas „izcietuši" mēģinājumus, sagatavojot programmu DV 2. globālajām dienām Toronto, rīcības komiteja 18. septembrī DV namā sarīkoja viņiem saviesīgu vakaru ar deju. Sarīkojumā ieradās ap 80 jauniešu, kā arī 20 vakara rīkotāji un jauniešu apmācītāji no vecākās paaudzes. Jauniešu vidū bija tautas deju kopu Daugaviņa un Diždanča dalībnieki, tāpat no Toronto, Hamiltonas un Londonas jauktiem koriem, Dainuvītes un Rotas dziedātājas, koklētāji, sportisti un citi jaunatnes darbinieki.

Zāle bija dekorēta ar DV globālo dienu baloniem, lentēm un svecēm. Priekšnesumus, kā paskaidroja vakara vadītāja Baiba Šmita-Kalēja, bija sagtavojuši paši svētku programmas dalībnieki. K. Staško vadītais koklētāju ansamblis atskaņoja trīs dziesmas: Tālu skrēja cielaviņa, Velc pelīte saldu miegu un Eņģelītis. Valda Avika, kuŗa DV 2. globālajās dienās dziedāja solo sarīkojumā „Jaunatnes sasaukšanās dziesmā, dzejā un dejā", šoreiz skandēja 4 dziesmas: Rudens vēji, Staburadze, Tek saulīte un Svešumā.

DV 2. globālo dienu rīcības komitejas priekšsēdis E. Krūka pateicās visiem jauniešiem par viņu darbu šajos lielajos svētkos, jo sarīkojumi, kuŗos piedalījušies jaunieši, bijuši visskaistākie un apliecinājuši jaunatnes interesi darboties latviešu sabiedrībā. Viņš aicināja jauniešus stāties DV rindās, lai organizācija varētu turpmāk darboties ar „veco pieredzi un jauno sparu", jo tikai vienoti mēs varēsim pastāvēt.

Toronto DV nodaļas tautas deju kopa Daugaviņa dejoja 3 dejas: Saules rotaļa, Krusta kazaks un Ķekatnieks, tad ieradās „havajieši" (Toronto trubadūri) havajiešu tērpos. Auseklis Pērkons īsumā paskaidroja par tērpa nozīmi un dažādām paražām, tad „havajieši" — K. Staško, A. Jaunzems, I. Bērziņa, R. Ezerkalna, M. Bērziņa un A. Pērkons noskandēja 2 dziesmas — „Honolulu nakts" un „Aloha oe".

Programmai beidzoties, visi tika cienāti pie vakariņu galda. Par deju mūziku gādāja I. Kipis. Zālē uzliesmoja gan dzeltenas, gan zilas gaismiņas, skanēja polkas un valši, arī modernās dejas. V. Cinis uzņēma skatus DV 2. globālo dienu filmai. BŠK.

Toronto ziņas

● Toronto latviesu mednieku un makšķernieku kluba internās šaušanas sacīkstes ar mazkalibra šauteni un pistoli risinājās 19. septembrī kluba īpašumā Bērzainē. Kaut laiks bija apmācies un reizēm smidzināja lietus, sacīkstes ritēja raiti. Neizpalika arī rezultāti. Tās vadīja G. Oškalns ar palīgiem. Šaušanā ar mazkalibra šauteni piedalījās 14 pieaugušie un 4 jaunieši, "A" un "B" klasē. "A" klasē uzvarēja G. Paeglis ar 572 p. (iesp. 600). Sekoja O. Zvirgzdgrauds — 566 un E. Viškers — 550. "B" grupā pirmā vietā — G. Oškalns ar 265 p. (300). Tālākās vietās U. Daugavietis — 251 un K. Šverns — 232. Jauniešu klasē no 12 — 16 g. uzvarēja P. Zvirgzdgrauds, iegūstot 160 p. (200). Sekoja V. Krieviņš — 154 un J. Birznieks — 151 p. Jauniešu grupā līdz 12 g. v. vienīgais dalībnieks R. Jākabsons izcīnīja 92 p. (iesp. 100). Šaušanā ar pistoli piedalījās 16 dalībnieki. "A" klasē pirmo vietu izcīnīja G. Paeglis ar 256 p. (300). Otrā vietā G. Oškalns — 246, bet trešā V. Krieviņš — 190. "B" klasē uzvarēja V. Pētersons — 183. Sekoja K. Krieviņš — 169 un O. Palmers — 156. Pēc sacīkstēm Bērzaines sabiedriskās telpās, kluba sporta daļas vadītājs K. Šverns uzvarētājiem pasniedza balvas, pēc tam sacīkšu dalībnieki pakavējās pārrunās pie atspirdzinājumiem un vakariņu galda, par ko bija rūpējies V. Jostiņš.

● Sidrabenes pārvalde 18. septembrī rīkoja savā draudzes laiku īpašumā gadskārtējo sidrabeniešu vakaru, kuŗā piedalījās ap 100 dalībnieku. Jānis Bārdiņš rādīja filmas par Sidrabeni un Garezeru. Vakaru ar deklamācijām kuplināja A. Bencone, H. Miķelsons un Rudzīte, dziesmas dziedāja Alberts un Ženija Vītoli.

● Archibīskaps A. Lūsis kristījis Lisu Emīliju Benjamiņu, Pētera un Joanas meitu un Aneti Dainu Csapo, Kalmaņa un Dainas, dzim. Upeslāces, meitu.

● Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansambļa viesizrāde ar Anšlava Eglīša komēdiju „Bezkaunīgie večī" notiks svētdien, 26. septembrī, plkst. 7 vak. Bickford Park High School telpās (777 Bloor St. W.).

LATVIEŠU NAMS
2. oktobrī RĪKO
GADSKĀRTĒJO ATCERES VAKARU
DV teātŗa priekšnesumi
Sarīkojuma laikā notiks dāmu komitejas rīkotās loterijas izloze.
DEJA
Spēlēs „Runči trimdā"
Pilna bufete no pl. 7—12 vak.

LATVIEŠU APRIŅĶI

9. oktobrī — plkst. 7.30 vakarā Shelburne, Community Center telpās Pļaujas svētku sarīkojums ar svētbrīdi, priekšnesumiem, loteriju, vakariņām un deju.

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
tel. 924-2775
maksā
5¼% PAR NOGULDĪJUMIEM
6% PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZE AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — . p.p.

Klīvlendas apvienotās latviešu dzamais koka krusts izgatav

Klīvlendas latviešiem kau neveicās ar sava nama iegū Daudz tika par to runāts, dc un arī darīts. Nodibināja fondu, vāca līdzekļus, bet par to netika. Tad sabiedrisk ma celšanas iniciātīvu pār Klīvlendas apvienotā lat draudze. Iegūstot savu diev līdz ar blakus māju, draudze dība izšķīrās par jauna nama šanu, līdzšinējās mājās telpa rādījās par šaurām. Nebij kur novietoties svētdienas s Līdz ar to radās doma, ka ja nams varētu kalpot visai Kl das sabiedrībai. Pirms pāri diem nodibinājās plānošana finanču komisijas, jaunie arc ti izstrādāja būvprojektu, ar iepazinās draudzes padome. gi ieceres varēja īstenot.

Jaunceļamā nama pamat svētīšanas dievkalpojumu dzes baznīcā 12. septembrī ja mācītājs I. Gaide. Draudze cekļu sirdis pildījās ar priek apņemšanos celt ēku ne tikai bet arī jaunajai audzei. Die pojumu dziesmām kuplināja V. Ūsis un T. Barbins, kl pavadījumus spēlējot M. Bar

Pēc svinīgā dievkalpojuma dzes locekļi līdz ar viesiem jās būvlaukumā, kur māc. I de iesvētīja jaunceltnes pam kuŗos iegremdēja vara urnu tiecīgiem dokumentiem. Pēc matu iesvētīšanas, labākos lējumus izteica Leikvudas pi pilsētas galva un padomes l

SKAUTU UGUNSK

Lielupes (175.) skautu vienīb Gaŗezerā aizdedzina skauts kuŗa pirms dažām dienām borejas Japānā.

Pēc vasaras sezonas jaun aktīvitātēm Gaŗezerā, Lie (175.) skautu vienība Kalar izmantojot siltās saulainās d un Gaŗezera apkārtnes plas izgāja trīs dienu vienības ap

Tautas deju apvien pirmā goda biedr

Latviešu tautas deju apvie gadskārtējā sapulcē Gaŗezer ju kopu pārstāvji par pirm vienības goda biedri izraudzī hannu Rinku no Nudžersija sakarā nolemjot pasniegt biedres diplomu. J. Rinkas niem pieskaitāms viņas darb viešu tautas deju kopojumā rezultātā izveidojusies la jauniešu tautas deju kustība

Sapulce ar gandarījumu ma ziņu par Amerikas la apvienības kultūras fonda šķirtajiem 500 dol., par k savā ziņojumā minēja kasie Jurjāns no Klīvlendas. Vin svēra: „Bez ALAs kultūras diezin vai būtu bijis iespējam rīkot pirmo tautas deju sen Garezerā, kas prasīja ap 15 izdevumu."

Dziesmu svētku Klīvlendā bas komitejas priekšsēdis I ders ziņoja par 1973. gada ku priekšdarbiem un progra L. Aboliņa no Bostonas, ku dis tautas deju lieluzvedum pazīstināja deju kopu pārs ar uzveduma norisi un pl Viņa stāstīja arī par pirmo ko jaundeju uzvedumu, ka nāsies kā atsevišķs sarīkoju

Sapulci, kuŗā piedalījās Z amerikas latviešu tautas de pu 40 pārstāvji, vadīja a bas priekšsēdis V. Arums

V.

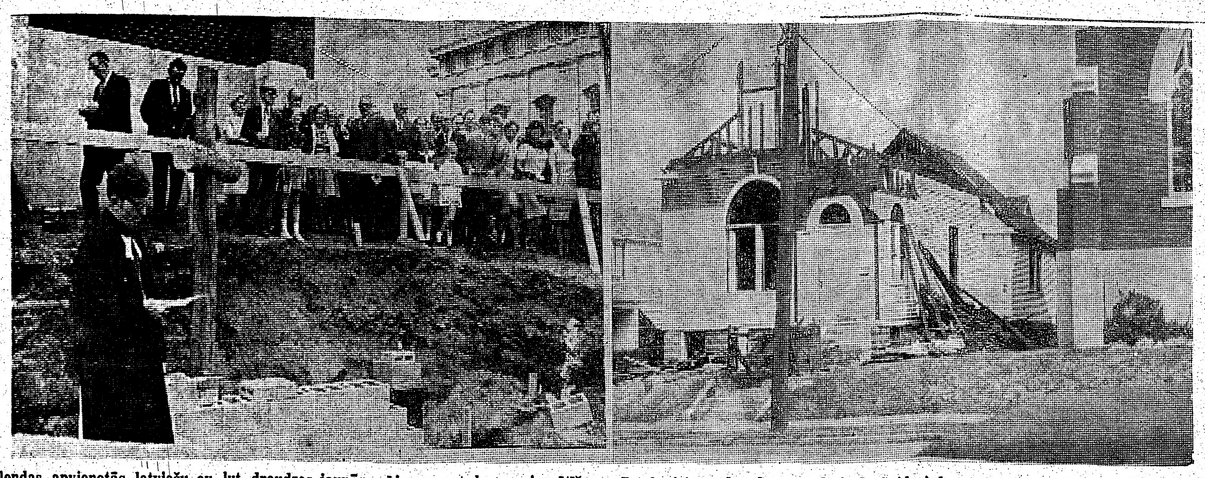

Klīvlendas apvienotās latviešu ev.-lut. draudzes jaunās mājas pamatakmens iesvētīšana. Pa kreisi — draudzes mācītājs I. Gaide izdarot iesvētīšanu. Viņam blakus redzamais koka krusts izgatavots no vecās draudzes mājas nojaukto jām ozolkoka sijām. Pa labi — vecā draudzes māja nojaukšanas stadijā. Foto: P. Blūms

Nams visiem Klīvlendas latviešiem

Klīvlendas latviešiem kaut kā neveicās ar sava nama legūšanu. Daudz tika par to runāts, domāts un arī darīts. Nodibināja nama fondu, vāca līdzekļus, bet tālāk par to netika. Tad sabiedriskā nama celšanas iniciatīvu pārņēma Klīvlendas apvienotā latviešu draudze. Iegūstot savu dievnamu līdz ar blakus māju, draudzes vadība izšķīrās par jauna nama celšanu, līdzšinējās mājās telpas izrādījās par šaurām. Nebija arī kur novietoties svētdienas skolai. Līdz ar to radās doma, ka jaunais nams varētu kalpot visai Klīvlendas sabiedrībai. Pirms pāris gadiem nodibinājās plānošanas un finanču komisijas, jaunie arhitekti izstrādāja būvprojektu, ar kuŗu iepazinās draudzes padome. Pēdīgi ieceres varēja īstenot.

Jaunceļamā nama pamatu iesvētīšanas dievkalpojumu draudzes baznīcā 12. septembrī vadīja mācītājs I. Gaide. Draudzes locekļu sirdis pildījās ar prieku un apņemšanos celt ēku ne tikai sev, bet arī jaunajai audzei. Dievkalpojumu dziesmām kuplināja Dr. V. Ūsis un T. Barbins, klavierpavadījumus spēlējot M. Barbinai.

Pēc svinīgā dievkalpojuma draudzes locekļi līdz ar viesiem pulcējās būvlaukumā, kur māc. I. Gaide iesvētīja jaunceltnes pamatus, kuŗos iegremdēja vara urnu ar atbilstīgiem dokumentiem. Pēc pamatu iesvētīšanas, labākos novēlējumus izteica Leikvudas priekšpilsētas galva un padomes locekļis. Draudzes priekšnieks T. Bērkulis izteica pateicību atsaucīgajiem tautiešiem un lūdza jaunās celtnes darbu atbalstīt arī turpmāk, jo jaunais nams būs par svētību visai Klīvlendas latviešu sabiedrībai.

No būvlaukuma visi svinīgā brīža dalībnieki pārcēlās uz blakus māju, kur draudzes dāmas bija klājušas galdu azaidam. Plānošanas komisijas priekšsēdis E. Auzenbergs iepazīstināja ar finansiālo pārskatu, bet architekts H. Robežnieks, kuŗa vadībā būvprojekts izstrādāts, informēja par veiktajiem techniskajiem priekšdarbiem, kas prasījuši ap 1000 stundu intensīva darba. Būvinženieris U. Ķirsis, kuŗa uzraudzībā būvdarbi turpināsies, ziņoja par darbu izkārtošanu un telpu sadalījumu.

Nama idejiskais ierosinātājs arch. R. Aboliņš draudzes augšupeju iedalīja trīs fazēs: dievnama iegāde un tā izbūve, baznīcas apakšstāva un jauna balkona izveidošana, iegādājoties arī jaunas ērģeles, un tagadējā jaunā draudzes nama celšana. „Sejas šajā laikā ir mainījušās, bet idejas palikušas dzīvas," piezīmēja runātājs. Finanču lietu kārtotājs K. Avens pakavējās pie līdzekļu sagādes. Viņš pieminēja arī draudzes dāmu komiteju, kas nama fondam jau devusi ievērojamu summu. No korporāciju kopas nama cēlējus sveica R. Krūmiņš, pasniedzot aploksni. Tādu pasniedza arī DV apvienības priekšnieks A. Vādzemnieks. Vēl nama cēlēju jus sveica A. Piterāns, apsolot jaunajai celtnei atbalstu „naudā un graudā". Daudz ziedojumu ieguva arī draudzes mācītājs I. Gaide un citi.

J. E.

SKAUTU UGUNSKURA SILTUMĀ

Lielupes (175.) skautu vienības Kalamazū, nometnes ugunskuru Gaŗezerā aizdedzina skauts Pēteris Metjūzs (Matthews) ar lāpu, kuŗa pirms dažām dienām pārvesta no Vispasaules skautu džamborejas Japānā.

Pēc vasaras sezonas jaunatnes aktivitātēm Gaŗezerā, Lielupes (175.) skautu vienība Kalamazū, izmantojot siltās saulainās dienas un Gaŗezera apkārtnes plašumu, izgāja trīs dienu vienības apmēra nometnē. Tā risinājās Ziemeļmeža nometņošanas vietā ar pārnakšņošanas teltīm. Nometni un nodarbības pārzināja A. Artmanis, par komandantu darbojās R. Rollis, piesaistot vēl palīgus — S. Pēterjāni un A. Riekstu no Skrundas skautu vienības. Bez nometnes rutīnas pienākumiem, skauti izmantoja plašo un mežaino apvidu izturības gājieniem. Iemācījās arī daudzas jaunas tautas dziesmas.

Nometnes pēdējās dienas ugunskura vakars bija iezīmīgs ar to, ka ugunskuru aizdedzināja skauts Pēteris Metjūzs (Matthews) ar lāpu, kuŗa tikai pirms dažām dienām bija pārvesta no Vispasaules skautu džamborejas Japānā, kā to pirms ugunskura iedegšanas paziņoja vadītājs A. Artmanis. Vēlāk Metjūzs stāstīja par saviem pieredzējumiem lielajā nometnē Japānā, kur viņš piedalījies kopā ar savu brāli. Par šo tālo zemi sevišķi interesējās mazskauts G. Grīviņš.

Ugunskura priekšnesumu programmas veikšanā bez mazskautiem un skautiem, piedalījās arī skautu vadītāji. Neparastu bridi pārdzīvoja mazskauti, kad gatavojot ugunskura priekšnesumu, pēkšņi sagāzās viņu telts, apsedzot jauniešu augumus. Bija vienīgi mazas izbailes.

Nometni saimnieciski atbalstīja Kalamazū Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes dāmu komiteja un uzņēmēja G. Grīviņa ģimene.

„Bija draudzīga un sirsnīga sadzīve, latviskās vides nostiprināšanai," atzina vad. A. Artmanis, nometnes nobeigumā.

V. Bokis

Tautas deju apvienībai pirmā goda biedre

Latviešu tautas deju apvienības gadskārtējā sapulcē Gaŗezerā deju kopu pārstāvji par pirmo apvienības goda biedri izraudzīja Johannu Rinku no Ņudžersijas, šai sakarā nolemjot pasniegt goda biedres diplomu. J. Rinkas nopelniem pieskaitāms viņas darbs latviešu tautas deju kopojumā, kā rezultātā izveidojusies latviešu jauniešu tautas deju kustība.

Sapulce ar gandarījumu pieņēma ziņu par Amerikas latviešu apvienības kultūras fonda piešķirtajiem 500 dol., par kuŗiem savā ziņojumā minēja kasieris J. Jurjāns no Klīvlendas. Viņš uzsvēra: „Bez ALAs kultūras fonda diezin vai būtu bijis iespējams sarīkot pirmo tautas deju semināru Garezerā, kas prasīja ap 1500 dol. izdevumu."

Dziesmu svētku Klīvlendā rīcības komitejas priekšsēdis R. Šilders ziņoja par 1973. gada svētku priekšdarbiem un programmu. L. Aboliņa no Bostonas, kuŗa vadīs tautas deju lieluzvedumu, iepazīstināja deju kopu pārstāvjus ar uzveduma norisi un plāniem. Viņa stāstīja arī par pirmo latvisko jaundeju uzvedumu, kas risināsies kā atsevišķs sarīkojums.

Sapulci, kuŗā piedalījās Ziemeļamerikas latviešu tautas deju kopu 40 pārstāvji, vadīja apvienības priekšsēdis V. Ārums.

V. Bokis

Toronto sanāks igauņu pasaules kongress

BALTIEŠU PRESES PĀRSTĀVJU PĀRRUNAS ŅUJORKĀ

Baltiešu preses pārstāvju pārrunās 16. septembrī Igauņu namā Ņujorkā piedalījās tikai igauņu pārstāvis H. Raudseps, bet no latviešiem V. Irbe. Tā bija pirmā pārrunu reize pēc vasaras brīvlaika.

Nākamā gada jūlija vidū Toronto būs Igauņu dienas. Tās atšķirsies no līdzšinējiem sarīkojumiem ar savu plašumu, lielo ārzemju viesu skaitu un svarīgu nākotnes lēmumu pieņemšanu. Jau tagad no Zviedrijas pieteikti 750 igauņu viesi, kam jau noīrētas lidmašīnas. Sagaida, ka Zviedrijas viesu skaits pārsniegs tūkstoti. Viena lidmašīna pieteikta arī no Austrālijas, no kurienes galvenokārt ieradīsies igauņu sportisti. Jūlija vidū šis sarīkojums plānots tāpēc, lai dotu Zviedrijas igauņiem iespēju izmantot savus vasaras atvaļinājumus. Amerikas kontinenta igauņiem būs jāpieskaņojas tālajiem ciemiņiem.

Igauņu dienu laikā sanāks igauņu pasaules kongress. No visiem kontinentiem igauņu organizācijas sūtīs savus delegātus. Dažādu jautājumu apskatē svarīgākais igauņu uztverē ir jautājums par to, ko trimdas igauņi varētu darīt nākotnē. Paredz, ka trimda vēl varētu ilgt 20—30 gadus, kas jāietilpina nākotnes plānojumā. Plāns paredz ne tikai sadarbību ar abām pārējām Baltijas valstu tautām, bet sadarbība paplašināma arī ar citām apspiestām tautām, ieskaitot žīdus. Projekts var mainīties, jo pašreizējās sagatavotās vadlīnijas ir tikai baze debatēm igauņu pasaules kongresā.

Igauņu dienu laikā paredzēti vairāki lielsarīkojumi. Notiks dziesmu svētki, kam dziedātāji jau tagad gatavojas. Ņujorkas igauņu namā katru nedēļu ir mēģinājums vīru korim, kuŗā dzied ap 90 dalībnieku, tāpat sieviešu korim. Igauņu skaits Ņujorkā ir krietni mazāks nekā latviešu, tomēr viņiem ir izdevies noorganizēt kori, kas lielumā pārspēj latviešu koŗus. Ņujorkas pilsētas robežās vairs vispārējā latviešu jauktā koŗa nav, darbojas tikai draudzes koris Jonkeros, kas uzstājas dievkalpojumos. Bez tam vēl ir skolēnu koŗi. Longailendā darbojas sieviešu koris.

Vingrošanu varētu uzskatīt par igauņu nacionālo sportu. Arī Toronto nākamo vasaru vingrošana nebūs aizmirsta, rīkojot īpašu lieluzvedumu. Būs arī tautas deju uzvedums. Nedēļu vēlāk, apmēram 100 jūdzes no Toronto, paredzēta vispasaules igauņu skautu un gaidu sanāksme nometnē, kas ilgs nedēļu. Šovasar, jūlija beigās un augusta sākumā, notika ASV igauņu nacionālās komitejas vēlēšanas. Uz 50 vietām kandidēja 62 pārstāvji. Rezultāti nav vēl zināmi, jo rakstveida vēlēšanās, kuŗās piedalās visi ASV igauņi, balsu skaitīšana ieilgst. Vēlēšanas notiek ik pa trim gadiem.

Igauņi samērā lielā skaitā šovasar devušies apmeklēt okupēto Igauniju. Ja latvieši var apmeklēt tikai galvaspilsētu Rīgu un tās tuvāko apkārtni, tad igauņiem nav atļauts apmeklēt. Viņa tur nodzīvojusi pāris dienas un domā, ka neviens par viņas ceļojumu nav interesējies.

Šāgada rudenī Ņujorkas igauņu namā ir paredzētas 6 gleznu izstādes atsevišķiem mākslinieciem, vairāk kā iepriekšējos gados. Igauņi pērk mākslas darbus, bet izvēlas gleznas ar igauņu motīviem. Taču piekrišana bijusi arī abstraktajām gleznām. Dažiem mākslinieciem iepriekšējās izstādēs izdevies pārdot ap 50—70 darbu, pāris dienās ieņemot ap 6000 dolaru.

V. Irbe

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

KALAMAZŪ

◎ Skolotāja B. Maine no Grand Rapidiem, runājot Jāņa Poruka 100 gadu dzimšanas dienas piemiņai veltītā sarīkojumā 12. septembrī Kalamazū latviešu ev.-lut. draudzes baznīcas telpās, raksturoja dzejnieka personīgo dzīvi un apskatīja viņa darbus. Arī otrā runātāja E. Brūna bija no Grand Rapidiem. Viņa lasīja J. Poruka stāstu „Kukažiņa". Sarīkojumu ievadīja dziedone Daina Jumiķe, Arn. Kalnāja klavieŗu pavadījumā nodziedot dziesmas ar J. Poruka tekstiem. Piedalījās ap 50 klausītāju.

◎ „Medīšana tagad nav liela māksla, vienīgi jāprot labi tēmēt," teica Mednieku un makšķernieku kluba priekšnieks A. Tralmaks, atgriežoties no lāču medībām Mičigenas ziemeļos un pārvedot mājā apm. 200 mārc. smagu lāci. Viņš vēl pastāstīja, ka izmantojot pavadoņus, kas labi pārzin apvidu ,suņus un līdznēsājamo radiotelefona aparātu, tāpat automašīnas pārbraucieniem, arī medīšana kļuvusi moderna. Lāču medībās piedalījās vēl G. Grīviņš.

◎ Latviešu skola mācības jauno gadu iesāka 11. septembrī ar kopēju aktu. Lūgšanu teica māc. A. Piebalgs, bet runu jaunais skolas pārzinis Dr. Ģirts Kaugars, kuŗu šiem pienākumiem bija izraudzījusi skolas vecāku padome, līdzšinējai pārzinei P. Skrupšķelei šo darbu vairs neuzņemoties. Pirmajā dienā bija ieradušies 40 skolēnu. Par skolotājiem, bez pārziņa, vēl darbosies: L. Muižniece, M. Paudrupe, P. Skrupšķele, G. Sīka, E. Brunovska, L. Aistare, L. Šinte, Z. Ābele, V. Galēna, J. Šverns un A. Piebalgs, bet par palīgskolotājām Dace Galēna un Māra Skrupšķele. Skolēnu vecāku sapulce 14. septembrī izraudzīja jauno padomi: priekšsēdis Dr. U. Šmidchens, palīdze L. Kaugare, sekretārs A. Elksnis, kasieris R. Ozoliņš, saimniecības vadītāja I. Šmidchena, darbvede L. Klaumane un loc. P. Sīka. Par revidentiem ievēlēja: A. Kajaku, V. Vārsbergu un P. Lielzuiku. Pēc debatēm sapulce vienojās pie skolas uzturēt četras vidusskolas klases, kuŗas darbotos katru sestdienu pilnu stundu skaitu. 30. oktobrī plkst. 5 pēcpusdienas Latviešu biedrības namā rīkos Mārtiņvakaru, bet skolas eglītes vakars būs 19. decembrī.

◎ DV apvienības 18. septembŗa sarīkjumā atklājās, ka izrādītās lugas „Traĉis zvejniekciemā" zem autora pseudonima J. Arums slēpjas „pašu cilvēks" Jānis Balks, bet dziesmu un piedziedājumu autore ir viņa dzīvesbiedre Austra Balka. Lugu bija iestudējis R. Rollis, dekorācijas devis H. Celms un apgaismojumu A. Bārzdelis. Nobeigumā ap 200 skatītāju sumināja autorus, sagatavotājus un tēlotājus. Pēc izrādes DV apvienības priekšnieks A. Minka pasniedza organizācijas nozīmi zeltā R. Ozoliņam, kas vietējā apvienībā darbojies jau 19 gadu. Šaušanas sacensībās iegūtās balvas pasniedza L. Skrupšķelim, A. Kalmanim, V. Rinkušam un uzvarētājam jaunatnes grupā A. Minkam. Saviesīgajā daļā mūziku spēlēja J. Sulaiņa jauniešu orķestris no Grand Rapidiem, bet par vakariņām gādāja vainadzes. Izlozē V. Aistara gleznu ieguva A. Elksnis, bet J. Balka — P. Nodievs. Gleznas izlozei bija ziedojuši paši autori.

◎ No Kalifornijas uz pastāvīgu dzīvi pārcēlušies Augusts Vanags ar dzīvesbiedri— ārsti, kas saistījusies darbā Battle Creek veteraņu slimnīcā.

UZMANĪBU — TIEK UZŅEMTA FILMA

Ap 15 jūdzes uz dienvidiem no Tusonas, Arizonā, ir Old Tusona, kur atrodas kinostudija. Te gatavotas ap 70 filmas, pie kam pēdējos četros gados uzņemtas kādas 30 filmas, bez tam liels vairums filmu televīzijas raidījumiem.

Old Tusona daudz neatšķiras no tā sauktajām „izmirušajām pilsētām', kādu rietumos netrūkst. Pilsētiņas ēkas, liekas, kaut kur redzētas. Tiešām, lielākā daļa no tām pazīstamas pēc raidījumiem televīzijā. No raidījuma „The High Chaparral' pazīstama baznīciņa, dzīvojamā ēka, vārti un citi skati; no „Gunsmoke" — salons, ārsta māja, zirgu stallis un citas vietas. Šeit uzcelts arī slavenais Alamo forts, kur filmētas amerikāņu armijas cīņas ar indiāņiem. Old Tusonā, šajā neapdzīvotajā „spoku pilsētā" var noskatīties arī dzīvo „filmu" — kovboju izrādes ar pistoļu šaušanu un citām izdarībām. Tie parasti ir aktieŗi, kas vai nu citur nevar pietiekami nopelnīt, vai ir tikai sava darba iesācēji. Izrādē no trim tēlotājiem aizvien divus „nošauj" un trešo „ievaino"...

Pēc šīs ielas izrādes var iegādāties ieejas kartes kino studijas apmeklējumam, kur viens no aktieŗiem solās paskaidrot, kā rodas filmas. Filmu uzņemšana notiek pavisam citos apstākļos, kā to parasti skatītājs varētu iedomāties.

Jāizšķir āra un telpās uzņemtie skati, bet ne katru reizi arī uzņemtais priekšmets līdzinās tādam, kas redzams filmā. Mājai var būt uzcelta tikai viena siena un tomēr ar uzņemšanas efektiem tā izskatās kā parasta māja. Kovboju filmās varonis bieži vien jāj no vienas pilsētas uz otru, kuŗas vajadzētu šķirt ap 80 vai vismaz 50 jūdžu lielam attālumam. Filmu uzņemot, apstākļi ir citādi. Parasti vienā ielas pusē ir viena pilsētiņa, bet apgriežot kameras uz otru ielas pusi, uzņem 80 jūdžu „tālo" pilsētu, kas dabā ir tikai dažus soļus no pirmās uzņēmuma.

Old Tusonā šādu atsevišķu pilsētiņu atrodamas visai daudz. Pilsētas uzcelšana filmu sabiedrībai izmaksā ap 250.000 dolaru. Vienu celtni parasti piemēro vairākām vajadzībām, mazliet pārveidojot izskatu un uzkrāsojot jaunu izkārtni. Ja vienā filmā kāda ēka ir aptieka, tad nākamajā tā pati ēka var būt municijas noliktava, tikai logu vietā ieliekot dēļus ar uzkrāsotām dzelzs restēm vai maskējot logus pavisam.

Ja filmas varonis ieiet pa durvīm kādā telpā un durvis aiz viņa aizveŗas, tad šinī vietā filmas uzņemšanu pārtrauc. Ko varonis dara telpā, to uzņem vēlāk studijā. Tāpēc lielākai daļai no kinopilsētas ēkām ir tikai mājas ārpuse. Aiz ārsienas seko neizbūvētas mazas telpas un dažos gadījumos aiz šīs ārsienas nav nekas.

Telpas uzņēmumiem studija sadalīta vairākās daļās. Vienā stūrī novietota dzīvojamā istaba, citur guļamistaba, vēl citur salons. Pie griestiem uzstādīti vairāki lieli prožektori. Tie nevien labi apgaismo visus kaktus, bet dod arī krietnu karstumu. Pēc pavadoņa stāsta, šie prožektori sakarstot līdz 180 F. gradiem. Studijā darbojas gaisa vēsinātāji, kas telpu atdzesina līdz 115 gradiem. Ja aktieŗi pie šīs temperātūras pagurst, tad uzņemšanu uz brīdi pārtrauc un tie iziet atvēsināties ārpusē, kur termometrs rāda „tikai" 105 gradus.

Ja uzņemtais skats neizdodas vai negūst režisora atzinību, to atkārto līdz tas izdodas. Filmas uzņemšanas vietas norobežotas ar vīrvi un brīdinājumu, ka tur notiek filmēšana, lai citi netraucētu. Vienā laikā studijā var uzņemt vairākas filmas.

Arī pie iekštelpu uzņēmumiem lieto dažādus trikus. Mežonīgo rietumu, kovboju un indiāņu filmās notiek kaušanās un šaušanās, bet līdz ar to arī asinis šķīst uz visām pusēm. Ja aktieŗiem būtu jāzaudē tik daudz savu asiņu, tad drīz vien neviens aktieris vairs pāri nepaliktu. Tās „asinis', ko skatītāji redz, ir tikai dažādu krāsu sajaukumi, kas iepildīti plastikas maisā un uzsieti varoņiem vajadzīgajās vietās. Ja kāds šāviens „trāpa" varoni, tad parasti viņš ar roku saķer trāpīto vietu un maisu pārspiež. Sarkanais šķidrums tad iztek un skatītājs redz „asinis". Jāsimulē arī nepareizie trāpījumi, kas mērķi neskar.. Ja varonis paslēpies aiz akmens un šāvieni krīt viņam apkārt vai skar akmeni, tad šajās vietās izveidotas bedrītes, kur paslēpta sprāgstviela. Aktieris tikai pavelk auklu, kas savienota ar sprāgstvielu, parādās zili dūmi un efekts panākts.

Ar indiāņu bultām ir mazliet citādi. Te indiānis uzvelk loku, krietni atspeŗas un izšauj bultu neskatīdamies, kur tā aizlido, kaut arī skatītājiem viņš rāda labu un ilgu tēmēšanu. Ar bultas izšaušanu filmas skata uzņemšana izbeidzas. Nākamais skats sākas, kad varonis ir trāpīts ar bultu krūtīs, bet kāds cits varonis cenšas šo bultu izvilkt. Bulta aktieŗa krūtīs ir ar mazu atsperi un tā izskatās īsāka. Velkot no krūtīm bultu, atspere izstiepjas, bulta pagarinās un skatītājam rodas iespaids, ka bultu izvelk no krūtīm. Patiesībā tā ir tikai ieķērusies tēlotāja drēbēs.

Kaušanās skatos pārlauž kādu krāpņu margu, salauž galdu vai krēslu. Kaujoties uz kāpnēm, pēkšņi tēlotājs ieķeŗas margā, tā lūst un varonis nokrīt uz grīdas. Marga ir jau iepriekš pārlausta, tā tikai ar zobu bakstāmiem irbuļiem un līmi saistīta tik daudz, lai tikko turētos kopā.. Kad kaušanās skatā jānotiek margas lūšanai, aktieŗim uzdevums ir viegls. Bet arī krēsli un galdi ir jau iepriekš sazāģēti vajadzīgās vietās un sastiprināti kopā līdzīgā veidā. Kad ar krēslu zvel otram pa galvu, tad galva neplīst, bet gan sazāģētais krēsls. Notiek arī tā, ka krēsls salūst pirms tas sasniedzis pretnieka galvu, ja aktieŗa tvēriens bijis par strauju. Skats ir jāatkārto.

Ja aktieris krīt no otrā stāva uz pirmā stāva grīdas vai galda, tad filmas uzņemšana notiek divos paņēmienos. Vispirms aktieris krīt, bet ne jau uz grīdas vai cita cieta priekšmeta, bet attiecīgā vietā novietotas matraces, ko filmā nerāda. Kritiena uzņemšanu pārtrauc, kad kritējs gandrīz jau nokrītis uz matraces. Pēc tam sākas kritiena otrās daļas uzņemšana. Vēlāk abus uzņēmumus samontējot, skatītājam ir iespaids, ka kritiens tiešām noticis.

Arī pudeles un logu stikli ir darināti no speciālas vielas, kas plīst tot aktieŗus neievaino.

Dažreiz filmā jārāda āra skats, ko redz pa logu. Arī to parasti simulē, bet to atkal dara divējādos veidos. Dažreiz izgatavo lielu dekorāciju, kā tas tik darīts teātrī. Tur attēlots vajadzīgais skats, ko uzņem filmā. Dažreiz uz liela ekrāna vienkārši parāda jau iepriekš filmā uzņemtu skatu un tādā veidā simulē āra skatu.

Studijā redzēto istabu atveidi nav lieli, bet lai skatītājam rastos iespaids, ka istaba ir plaša, tad kādu no sienām mazliet atbīda tālāk, lai kamerām būtu lielāks leņķis. Tas pats notiek ar griestiem. Ja grib citu ainu, istabu (krāsu filmā) pārkrāso citā krāsā, dodot arī citu rotājumu un tā gatava citas filmas uzņemšanai.

Ja skatītājs kādā no nākamajiem televīzijas raidījumiem redz, ka varonis aizjāj uz citu pilsētu vai pasta vāģis brauc tālu ceļu, tad patiesībā tēlotājs nav tālāk par piecu minūšu jāšanas laiku no iepriekšējā filmas skata. Kalnainā Tusonas apkārtne var radīt iespaidu, ka varonis aizceļojis uz Meksiku.

V. Irbe

Iesvētītie jaunieši Sadberijas latviešu ev.-lut. draudzē 1. augustā. 1. rindā no kreisās Sandra Landsberga un Laima Grase; aizmugurē no kreisās — draudzes priekšnieks V. Kārkliņš, iesvētītie jaunieši Āris Janitens, Normands Bērziņš un Edgars Bergs. Rindas galā Sadberijas draudzes mācītājs E. Kerģis.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246 377 GLENGARRY AVE.

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Broadview — Langley: 8 istabu māja, 2 virtuves, garāžas iespējas. Cena $23.900.-.

Willowdale: Atsevišķs 5 istabu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, garāža. Cena $28.900.-.

St. Clair — O'Connor Dr.: Atsevišķs dubultķieģeļu 6 istabu bungalovs ar pagraba dzīvokli, privāts iebraucamais ceļš, garāža. Cena $28.900.-.

UZTICAMIEM MĀJU NOTEIKUMIEM. PIRCĒJIEM PALĪDZAM BEZ GALVINIEKIEM UZ NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT UZ VISIZDEVĪGĀKIEM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ.

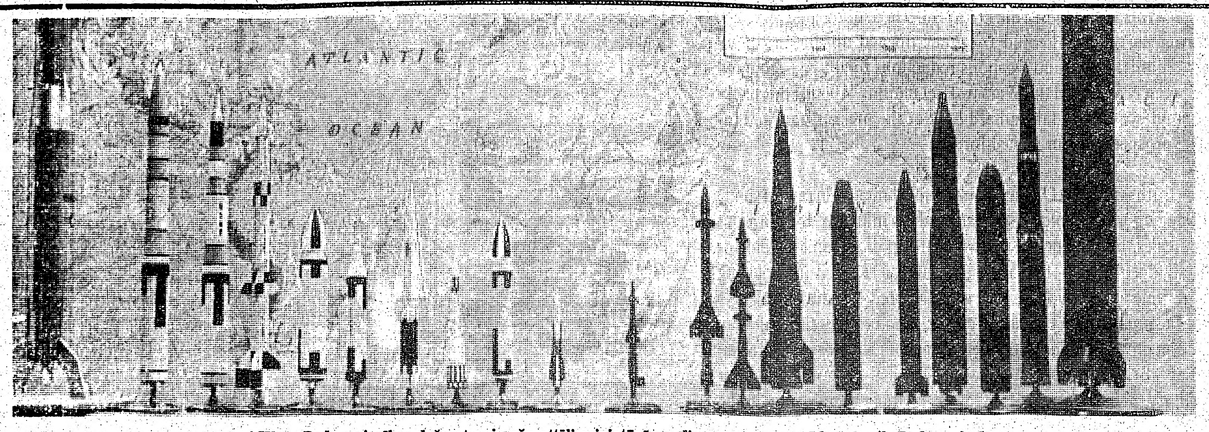

ASV un Pad. savienības dažu atomieroču attēli miniatūrā un diagramma, kas rāda par cik Pad. savienība ir apdzinusi ASV kopš 1968. gada militārās technoloģijas (atomie roču) laukā.

Prof. Kārlis Dzelzītis

Vai ASV var zaudēt pirmās supervalsts stāvokli

(1. turpinājums)

Par tās pašas strausa politikas augli, diemžēl, jāapzīmē Kisingera - Niksona doktrīna par „sarunu ēru", kas nu it kā būtu nomainījusi „konfrontācijas ēru". Tā pēc būtības nozīmēja Minchenes un Jaltas ilūziju atdzīvošanos. Protams, ka lielās cerības, kas tika liktas uz t. s. SALT sarunām ar krieviem par atomieroču produkcijas ierobežošanu, tāpat kā uz Parīzes sarunām par miera panākšanu Vietnamā, kuŗām aizmugurē stāv tie paši krievi, izrādījušās par ilūzoriskām. Nu paši minētās doktrīnas autori palikuši domīgi par savas teorijas pareizību un jau prāto par atgriešanos pie agrākās bruņošanās sacensības.

Tāda atgriešanās būs savienota ar lielām grūtībām. Krievi, kuŗiem nu resnais gals jau rokā, nestāvēs uz vietas bet turpinās bruņošanos līdzšinējā vai vēl straujākā tempā. Būs vajadzīgi milzīgi līdzekļi, bet ASV maksāšanas bilance ir pasīva, budžets sola 20 biljonu dolaru iztrūkumu, pieaugošais bezdarbnieku skaits, Vietnamas nu jau gandrīz zaudētais, bet cerībā uz „vietnamizēšanas" plāna izdošanos vēl turpinātais karš, kaut nu jau samazinātā mērogā, izmaksā ASV vēl ap 12 — 15 biljonu dolaru gadā, dolara krize, ilgstošā inflācija — viss tas liek apšaubīt, ka kongress asignētu kādus lielākus līdzekļus bruņošanās sacensības atjaunošanai. Pat ja līdzekļi tiktu doti, paredzamas lielas grūtības Pad. savienības militārā potenciāla pārspēšanā: pēdējos 6 gados tā nu ir izveidojusi bruņošanās programmas īstenošanai speciālu, vismodernāko bruņošanās rūpniecību ar labi trenētiem inženieriem, techniķiem un apmācītiem strādniekiem. Tādu aparātu, kas spētu ražot augstākas kvalitātes ieročus nekā līdzšinējie un spētu apdzīt Pad. savienību, ASV nu būtu vēl jārada. Neaizmirsīsim arī, ka jebkuŗu ieroci padomju rūpniecība var ražot lētāk ar apm. 4 — 5 reizes zemākām darba algām. Tā nu ikviens var redzēt, cik milzīga kļūda pielaista, ļaujot Pad. savienībai apdzīt ASV bruņošanās sacensībā.

ASV atomieroču vairogs, uz kuŗu tā paļāvās NATO partneŗi Eiropā, kavējoties pat dot NATO nolīgumā paredzētos militāros kadrus, faktiski vairs nepastāv: pie Pad. savienības apm. 6 reizes lielāka atomieroču potenciāla ASV vairs nevar iedrošināties lietot šo vairogu pret savu galveno pretinieku, jo tādā gadījumā amerikāņu lielpilsētas, kuŗām nav nekādas ABM (pretraķešu) aizsardzības, pārvērstos pelnos. Vērojot amerikāņu nespēju, neskatoties uz savu milzīgo techniskoko pārsvaru, panākt Vietnamā uzvaru ne militāri, ne politiski,, nespēju tikt galā ar komūnistu vadīto pinkaino plušķu vardarbīgām demonstrācijām, nespēju apkaŗot kriminālnoziegumus, kas pieaug desmitreiz vairāk nekā iedzīvotāju pieaugums, nespēju savest kārtībā savu saimniecību un beidzot nespēju noturēt militārā potenciāla pārsvaru pret ekonomiski daudz vājāko Pad. savienību — arvien vairāk Eiropā un pasaulē rodas politiķu un kritiķu, kas ASV vairs neuzskata par pirmo lielvalsti, kādas prestižu tā neapstrīdēti baudīja vismaz 20 gadus pēc Otrā pasaules kaŗa. Vislielākā uzticības krize draud ASV, ja prezidenta Niksona iecerētā „vietnamizēšanas" programma ciestu neveiksmi un komūnisti pēc amerikāņu izvākšanās no Dienvidvietnamas to okupētu. Visi milzīgie upuŗi tad izrādītos veltīgi un vaina par tiem kristu uz ASV politiku.

Saprotams, ka pie šādiem apstākļiem "āji cementētā NATO organizācija sāk šķobīties un tās visstiprākā locekle, Rietumvācija, kas visvairāk tieši apdraudēta, sāk meklēt akomodāciju ar Pad. savienību. Šaubīga tapusi arī Turcija.

Vai ASV jau zaudējušas savu pasaules pirmās lielvalsts stāvokli? Vēl gan nē, bet var to zaudēt jau tuvākos 5 — 6 gados, ja radikāli nemainīs savu politiku, neapdzīs Pad. savienību bruņošanās sacensībā un ja krieviem izdosies pakļaut Vidējos austrumus un Eiropu ar līdzšinējām draudēšanas, militārās ekspansijas un subversijas metodēm un ja tiem izdosies izolēt Eiropu no ASV, uz ko nu virzas visas Maskavas politika (Eiropas drošības konferences organizēšana, 12. augusta līgums ar Vāciju u. c.). Kamēr šie varas potenciāla ekspansijas tuvākie mērķi nebūs sasniegti, Pad. savienība izvairīsies no lielā karstā kaŗa resp. no konfrontācijas ar ASV resp. ar NATO, jo Maskavas politika arvien izvairījusies no jebkuŗa riska, un kaŗa uzsākšana ar NATO nozīmētu riskēšanu, ja salīdzina komūnistu Varšavas pakta potenciālu ar NATO resursiem, kuŗi izteicas šādos noapaļotos skaitļos: iedzīvotāji: 350.000.000 pret 550.000.000, tērauda ražošanas kapacitāte gadā metriskās tonnās 150 milj. pret 250 milj., nacionālais kopienākums g., dolaros: 500 bilj. pret 1600 bilj. Briesmu brīdī NATO dalībnieki varētu ciešāk saliedēt savus spēkus un tiem pievienoties varētu arī vēl neitrālās valstis, kā Zviedrija, Spānija u. c. Neriskēdama vēl uzsākt kaŗu ar NATO pārspēku, Maskava cenšas NATO sašķelt un tai pašā laikā turpina strauji apbruņoties un dala vēl ieročus uz visām pusēm, it sevišķi Vietnamai, Ēģiptei, kā arī citām arabu valstīm un Kubai, lai dzītu pasauli arvien dziļākā krizē.

Starptautiskais stāvoklis ir kritisks un paliks arvien kritiskāks, ja rietumnieki turpinās līdzšinējo aizstāvēšanās un piemērošanās politiku.

Kas būtu jādara, lai ASV atgūtu savu prestižu un varenību, lai savaldītu Pad. savienības dināmisko imperiālismu un, runājot prezidenta Niksona vārdiem, nodrošinātu tagadējai un nākošai paaudzei ilgstošu mieru?

Par to būtu jāraksta plašāki apcerējumi. Īsā avīžu rakstā aprobežosimies tikai ar galveno soļu skicēšanu, atstājot lasītājiem to papildināšanu un tuvāku interpretēšanu: 1) ASV jāsaved sava māja kārtībā. Starp daudzajām reformām, kas pieciešamas, vismaz minamas: a) novecojušās 18. un 19. gadu simteņiem piemērotās ASV satversmes radikāla revīzija, uzlabojot likumdošanu un ierobežojot pārāk liberālās pilsoņu tiesības, piem. citāda politiska uzskata (dissent) izteikšanu arī ar politiskām demonstrācijām. Pēdējos 5 gados tās galvenokārt izmantojuši ASV ienaidnieki (komūnisti u. c.), kas maršējuši nevis ar ASV, bet sarkaniem un vietkongu karogiem, rīkojuši masveidīgas vardarbības, dedzināšanas, uzbrukumus policijai u. c. un nonākuši jau pie atklātas revolūcijas rīkošanas, mēģinot apturēt valdības darbību Vašingtonā. 20. gadu simtenī radušās dažādas daudz kultūrālākas un efektīvākas iespējas izteikt citādus politiskus uzskatus vai opozīciju valdībai: vēlēšanas, brīvā prese, ātrs pasts, telegrafs, telefons, organizāciju vai slēgtās telpās sasauktu apspriežu un sapulču rezolūcijas, sarakste ar kongresa locekļiem u. c. Moderno, tik sarežģīto ārlietu politiku nevar veidot plušķaino „tīnēdžeru" bari ar sēdēšanu uz ielas vai maršēšanu Baltā nama vai Kapitola priekšā, vai ar akmeņu sviešanu kārtības sargiem. — Visas politiskās demonstrācijas, kā novecojušās modernai demokratijai un tiesiskai valstij vairs nepiemērotas, noliedzamas. Zem klajas debess pielaižamas tikai parādes, manifestācijas, vēlēšanu sapulces. b) ASV tiesu sistēmas un sodu likumu revīzija. Neracionālā divu sistēmu — pavalstu un federālās — tiesas apvienojamas vienā tiesu sistēmā pēc principa: vienāds likums, vienāda tiesa. Pārspīlēta liberālisma radītās amerikāņu tiesas paši laik garantē daudz vairāk noziedzneku nekā cietušo tiesības un tiesu procesi daudzreiz pārvēršas par slikta teātŗa izrādēm, kas velkas neticamā gaŗumā un kuŗās apsūdzētie atļaujas visbrutālākos ekscesus pret tiesnešiem. Labs šādas nejēdzīgas tiesas piemērs bija amorāliskās Mansona „hipiju" bandas neģēlīgo slepkavību prāva. Katrā citā tiesiskā valstī šī no paša sākuma tik skaidrā slepkavību lieta iztiesāšana būtu prasījusi augstākais dažu dienu laika. Amerikāņu ultrāliberālā tiesa nopēmās ar visiem jau sen zināmās „patiesības" meklēšanu apm. pusgada laikā un prāvas beigu cēlienā apsūdzētie un viņu aizstāvji atļāvās pret tiesu tādus ekscesus, kādi nav iespējami nevienā citā zemē. Dažas pavalstis cietumus ir izveidojušas par labām pansijām, par kuŗu doto uzturu citās zemēs nevar ne sapņot miljoni trūcīgo daudzbērnu ģimeņu, kuŗu tēvi ar sviedriem strādā godīgu darbu. Amerikāņu noziedzniekiem cietumos ir visas ērtības un brīvības, izņemot vienu — tos atstāt. Bet arī vienīgā neērtība pēdējos gados tiek mīkstināta ar noziedzniekiem dotiem atvaļinājumiem ģimenes apstākļu dēļ un plaši praktizēto tiesas noteiktā soda laika saīsināšanu par labu uzvešanos. Ieslodzīto sacelšanās un izbēgšanas no cietumiem ir tapušas par ikdienas parādībām, tāpat kā banku laupīšanas. Nāves sodus vairs neizpilda un jau pāri par 600 visbrutālākiem noziedzniekiem, á la Mansons vai 8 žēlsirdīgo māsu noslepkavotājs, šī soda izpildīšana atlikta uz nenoteiktu laiku. Ja teiktam vēl pievieno — ar preses, televīzijas un pašas valdības izturēšanos uz nulli lejā nodzīto policijas autoritāti, tad jākonstatē, ka amerikāņu noziedzniekiem vairs nav ko baidīties ne no policijas, nedz tiesas, nedz soda.

Ja noziegums neizdodas, augstākā neērtība, kas draud — atpūšanās uz kādu laiku cietuma brīvajā pansijā, kur ieslodzīto var apmeklēt sieva vai līgava; no turienes, pie disciplinētas izturēšanās drīz vien iespējams atgriesties brīvībā, lai turpinātu „profesiju". Amerikāņu profesionālie noziedznieki, sevišķi narkotikas izplatītāji, apvienojas bandās un pēdējo vadoņi dzīvo kā karaļi. Kaut gan policija bieži vien ziņa viņu gaitas, liberālā tiesu sistēma neatļauj tos apciet tināt „bez pietiekošiem pierādījumiem". Rezultātā galvaspilsētā Vašingtonā vai Ņujorkā nav vairs droši iziet uz ielas pat dienas laikā. Nesen laikrakstos bija lasāma kāda pilsoņa vēstule, kas, iebraukdams uz 48 stundām Ņujorkā, tapis par aculiecinieku diviem noziegumiem un pats ticis divi reizes apzagts — vienreiz savā viesnīcā, otrreiz uz ielas.

(Turpinājums sekos)

Government Information

Alkoholisko dzērienu noteikumu maiņa Ontario

Ontario valdība paziņojusi sekojošās pārmaiņas alkoholisko dzērienu kontroles noteikumos un alkoholisko dzērienu licenču noteikumos:

— Restorānu apmeklētāji varēs iegādāties dzērienus, bez maltītes pasūtināšanas visās dienās, izņemot svētdienas.

— Svētdienās restorānos atļauta dejošana un salonmūzika.

— Daži alkoholisko dzērienu veikali būs atvērti līdz pusnaktij.

— Apartamentu īrniekiem un pārvietojamo mājvietu īpašniekiem atļaus lietot dzērienus pie peldbaseina vai hallēs, patio, atpūtas telpās, uzgaidāmās telpās, veļas mazgājamās telpās un savu mītņu ielas puses vai aizmugures dārzos.

— Veco ļaužu mītņu iedzīvotājiem atļaus dzert mītnē.

— Dzeršana ārpusē kā arī iekšpusē būs atļauta festivālos un izstādēs.

— Atceļs 6 mēnešu uzgaides laiku restorāniem alkoholisko dzērienu licences iegūšanai, tā restorānos jau atvēršanas dienā varēs pasniegt dzērienus.

— Pārdošanā atkal būs 41 unces alkoholisko dzērienu pudele.

— Licencētu uzņēmumu īpašniekiem piešķirs lielāku brīvību slēgt savu uzņēmumu regulāro darbības stundu laikā.

— Tiks izstrādāti stingrāki noteikumi to personu identitātes atklāšanai, kuŗām ir tiešas vai netiešas intereses licencētos uzņēmumos.

— Dzeršana būs legāla federālo vēlēšanu dienās pēc balsu nodošanas vietu slēgšanas.

— Toronto starptautiskajā lidlaukā būs bezmuitas atļkoholisko dzērienu veikals.

— Alkohola daudzumu, ko satur dažas konfekšu šķirnes, dubultos līdz 5 proc.

Ontario valdība ir ieskatos, ka nav vēl atbildēts uz visiem jautājumiem, bet ir pārliecināta, ka pašreizējās pārmaiņas ir atbildīgs solis atļaut Ontario pilsoņiem mērenībā lietot to, kas daudziem ir patīkama dzīves izpriecā.

The Hon. William G. DAVIS
Prime Minister of Ontario

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

25. septembŗa — 2. oktobrim — Jūlija Popeļa gleznu izstāde 200 Balmoral Ave.

26. septembrī — plkst. 7 vakarā Bickford Park vidusskolas zālē Amerikas latv. teātŗa Vašingtonas ansambļa viesizrādes, Anšlava Eglīša „Bezkaunīgie veči" atkārtojums.

26. septembrī — pl. 5 p.p. Latviešu namā Latvijas Universitātes atceres sarīkojums. Akadēmisko runu teiks māc. A. Čops.

2. oktobrī — Latviešu nama 7 gadu atceres sarīkojums ar DV teātŗa priekšnesumiem un deju.

23. oktobrī — Kanadas vanadžu sarīkojums „Romas pagrabiņā". Jautri priekšnesumi un deja. Spēlēs Runči trimdā.

23. oktobrī — plkst. 7.30 vakarā Sv. Jāņa baznīcas zālē: Kad mūsu vecie tēvi vēl jauni bija. Trešais atkārtojums.

23. oktobrī — plkst. 7.30 vakarā raibs vakars Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās „Kad mūsu vecie tēvi jauni bija" (atkārtojums ar papildinājumiem) ar Kalvja piedalīšanos.

4. nov. plkst. 8.30 vak. Toronto latviešu koncertapvienība rīko Lawrence Center, Town Hall, Artura Ozoliņa klavieŗu koncertu. — Koncertapvienības pirmais koncerts.

20. novembrī — pl. 7 vak. Eaton auditorijā — Latvijas valstssvētku 53 gadu atcere.

27. novembrī — Ziemsvētku tirdziņš Sv. Jāņa baznīcas zālē. Atvērts no plkst. 10 rītā līdz 5 pēcpusd.

24. februārī — pl. 8.30 vak. Toronto latviešu koncertapvienība rīko, Sv. Andreja baznīcā komp. Jāņa Kalniņa ērģeļu koncertu.

23. martā — pl. 8.30, Toronto latviešu koncertapvienība rīko Lawrence Center Town Hall — Mildas Grimmas-Strauss (soprāns) koncertu. Pie klavierēm Hugo Štrauss.

6. maijā — pl. 7.30 — Toronto latviešu koncertapvienība rīko — Jauktā kora „Dziesmu Vairogs" koncertu.

1972. g. 6. un 7. maijā — Sidnejas latviešu teātŗa no Austrālijas viesizrāde Bickford Park High-School telpās.

ontario place
Rudens festivāls

Lūk,ko redzēsit Ontario Place:

PIEKTDIEN, 24. septembrī
Forumā no 8.30 - 10.00 vak.

Toronto Regional balets, māksliniecisķā vadītāja Diana Jablokova Vorpa.

West Island,
no 3 - 4.15 pēcp.:

„Bandettes" bungu un tauru kapella soļos no West Island pāri uz Forumu koncertam. No 6.30 — 8.30 vak.: Royal Canadian Legion Band soļos uz West Island.

SESTDIEN, 25. septembrī
no 12 dienā - 1. pēcp.:

Hamiltonas igauņu tautas deju kopa „Kandaļi". 1 — 1.30 pēcp.: G. M. vīru koris no Ošavas, diriģents Jim Ashley (1970. g. Kiwanis mūzikas festivāla uzvarētāji).

Peldošā barka: 4 - 7 vak.

Dick Smith Steel kapella.

SVĒTDIEN, 6. septembrī
Forumā, no 7 - 9 vak.:

Poļu diena Ontario Place.
Uzstāsies izcilākie poļu varjetē māksliniekī — dziedoņi, dejotāji, mūziķi, izraudzīti no dažādām poļu kultūrālām grupām Ontario, ar Ontario Place orķestri Rudy Toth vadībā.

West Island, no 12 dienā - 2 pēcp. un 4 pēcp - 6 vak.

Holandiešu zēnu kadetu kapella no Kičeneras.

Ontario Place ezerā un kanāļos no 1 pēcp. — 3 pēcp. un 5 pēcp.: Izrādes uz ūdens. Piedalās izcili ūdens akrobāti ar „pūķiem", slēpēšanu, lēkšanu, komiskiem uzvedumiem u. c.

Visā laukumā
no 1 pēcp. - 9 vak.

uzstājas dažādās vietās Ontario Place dziedoņi.

Ontario Place rudens festivāls: līdz 11. oktobrim

ontario place Ontario valdības projekts

William Davis, ministru prezidents
Allan Grossman, tirdzniecības un attīstības ministrs

R.G. Balodis D.C.
(chiropraktors)
paziņo jaunas klinikas atvēršanu
187 Steeles Ave E., Toronto.
Bez slimu locītavu un mugurkaula problēmām ārstēju arī nervozitāti.
Dabisko zāļu aptieka.
Jauna metode — ar dabisko zāļu palīdzību zaudēt svaru (bez badošanās).
Tālr. 223-7668 Tālr. 223-0127 (latviski)

1972. gada
modeļi pārdošanā
sākot ar š. g. 23. septembri mūsu skates telpās
Chevrolet-Chevelle — Camaro — Oldsmobile — Chevy II — Vega
Sazinieties nekavējoties ar mūsu latviešu pārstāvi
HANS PLAUDE Tālrunis HO 6-1131
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.

Mana dieta un šarms

Tagad nu man par visām reizēm pietiek. Es runāšu un teikšu visu, kas man uz sirds. — Es biju uz „daietu" veselus sešus mēnešus. Varētu teikt, ka tas nav nekas jauns, ka tagad katrs uz „daietu". Ja arī nav, tad raksta, lasa un runā par to. Ar mani tas bija citādi. Es visu savu mūžu esmu bijis resns, taisni tā — resns! Nekad par to neesmu kaunējies, bet gan mana sieva. Viņa, par manu izskatu rūpēdamās un dusmodamās, ir sagrauzusi manu un savu dzīvi. Un tās runas! Kas gan par manu svaru un izskatu nav klabināts... Brīnos, ka līdz šai dienai vēl spēju sakarīgi domāt.

Garus gadus esmu klausījies līdz apnikumam un gandrīz garīgam sabrukumam vienu un to pašu sakāmo: „Vai tu atkal jau pie tā ledusskapja? — Nupat kā ēdi! Ko tu ar tām desiņām darīsi? Lai paliek ritam, brokastīm... Paskaties, tā krējuma burka tukša!..." Un tā tas ir gājis... Miers tikai miegā.

Strādnieks esmu labs, uz būvēm esmu rāvies ar visu savu smago svaru. Bet arī tur man nav diezkā tikama dzīve. — Tie italieši. Viņi jau ne iet ne skrien, bet lido ar savu putna svaru. Nozib vien, un viņš jau tev gabalu priekšā...

Grūti jau nu ir tā atklāti pateikt uz papīra, kāds man tas svars. Bet tāds viņš nu ir un cauri. — Es sveru divisimt un piecdesmit mārciņas. Izmērus vēl nepatīkamāk minēt, jo es — jā, nu tā viņš ir: es esmu krietni vien zem sešu pēdu garuma...

Tur ir tas ākis, kas manu sievu grauž un liek viņai tās kaloriju tabeles un sarakstus pētīt un man ausīs klabināt. Tā klabināšana caurām dienām un naktīm mani piespieda iet „uz „daietu", lai būtu reiz miers.

Miera nebija, mokas tās bija! Mana sieva ir laba rēķinātāja, ne tikai algas dienās, kad pārnesu čeku, jo ar to viņai iet no rokas pavisam viegli. Bet kad sākas kaloriju aprēķini (par mana svara pazaudēšanu), tad tur ir ko paklausīties. Kaitīgajiem un nekaitīgajiem ēdieniem un to kaloriju līdzsvariem pievienojās dažādu slimību saraksti un viss, kas viens ar otru sakarā un cieši, nepārtrauktā ķēdē sasaistīts. Man reiba galva jau pirmajās nedēļās. Vēlāk, vai nu no vārguma, vai no kā cita, es naktīs sāku murgot. Reiz, kāpostu lapas grauzdams, izlasīju sievas ēdienu kartēs, ka vērša gaļa vēlama, ja cilvēks ir „uz daietu". Man no prieka drebēja rokas. Kas vainas labai vērša gaļai, lai tik dod šurp! „Vērsis ir par dārgu," sieva nocirta kā ar cirvi. Cūka man bija kaitīga... Es paliku pie sava vājpiena un sādiem tādiem gremzdiem. Es žagodamies grauzu salātus un burkānus kā trusis. Uz maniem iebildumiem, ka strauja svara nodzīšana var atsaukties uz manām darba spējām, nāca vesels birums slimību, kas ceļas no pārēšanās un liekiem taukiem. Slimību atstāstījumi ar piemēriem man, vēl stipram un zaļoksnējam vīram, izsauca drebuļus.

Drebuļi mani kratīja arvien biežāk un sviedru lāses rasoja uz pieres vienalga, vai strādāju, vai nedarīju nekā. Bet tas vēl nav viss. Mans uzvārds ir Liepziediņš. Tam, protams, nav nekāda sakara ar manu izskatu un svaru. Bet vienu dienu, kaut kā tur ar tiem italiešiem darbā pa dēļu grēdām majoties, viens man uzsauca: „Džon, Laipzedīno! Don't collaps!" Tā, tad tik tālu gan jau ar mani bija...

Pēc dažu mēnešu kaloriju rēķināšanas, sieva ziņoja, ka nu jau esot tik tālu, ka jāgādā man jauns izejamais uzvalks. Vecais plivinājās gar manu augumu kā ap spieķi un metās grumbās kā lindraki. Kas es vairs biju par izgājēju? Iedzert kādu lāsi, kad kāds mudināja ciemos un cienāja? — Ne uz to pusi! „Viņš jau nepanes. Viņš ir uz daietu!" — Tas bija viss, ko mana kaloriju grāmatvede cienātājiem teica..

Reiz kāds paziņa, atkal par „daietu" runādams, stāstīja par Francijas karali Ludviķi XIV. Tas bijis varens ēdājs. Licis simtiem galmiņieku un draudzeņēm skatīties, kā pats stundām ilgi pusdienno. Sievietes viņu mīlājušas kā bez prāta, vienalga, kādi tam miesas apmēri. Manai kaloriju grāmatvedei arī uz to bija ko atbildēt: „Tas bija karalis un — vilks viņu zina, kā dzīvoja cilvēki simtiem gadu atpakaļ. Pie tam viņam esot bijis nepārvarams šarms..." Šarms? Man tā nebija!

Biežāk un biežāk par šarmu domādams un savu ķermeni kaut kā ar mokām uz darbu aizvākdams, es kādā brīdī pats sevi drošināju: „Jāni Liepziediņ, esi reiz vīrs!"

No darba braukdams, es biežāk un biežāk iegriezos restorānā paēst. Es ēdu, kas man patika. Pa starpām ar draugiem iedzēru arī pa lāsei. Manai kaloriju policijas ierēdnei (jā, arī tā es sievu tagad dēvēju) par to nebija jausmas, pat par to, ka es savas acis vairs pārāk nemetu uz ledus skapja pusi... Es ēdu mājā, ko deva, restorānā, kas patika un cik patika. Manas sviedru straumes mitējās un es jutu, ka sāku atplaukt un uzziedēt.

Kā gadījās, kā ne, satikos ar ilgi neredzētiem dragiem. Mēs tikšanos labi nosvētījām un apslacījām. Es reibu kā puikas gados... Neatceros, kā šķīrāmies, kā mājā tiku. Vienu, ko izdarīju ar stilu un dūšu, es virtuvē ar lielu blīkšķi atrāvu ledusskapi. Pa grīdu izbira visādas blodiņas un pudeles. Viss plīsa un šļakstēja. Es slīdēju un paliku sēdus pajukušo labumu šķidonī. Durvīs stāvēja mana sieva...

„Liepziediņ kundze, te ir jūsu Džoni Laipzedīno un viņa šššš — ar mss!" es izdvesu un šarmanti atlaidos starp gaļas gabaliem un saplēstajiem ievārījuma podiem uz vēsās grīdas.

Jānis Liepziediņš

Arī vasaras beigu ceļiena ziedi vēl žilbina acis ar savu krāšņumu, kā tas redzams šajā uzņēmumā, kas izdarīts Toronto pilsētas centrā. — Sv. Jāņa draudzes dievnama priekšā, kur ziedus apbrīno divus gadus vecā Sandra Priedīte.

Foto: „L.A."

Liela, labi mēbelēta ISTABA
ar vārīšanas iespējām
IZĪRĒJAMA
klusā mājā.
Zvanīt Toronto 922-2268

God. tautietes Scarboro!
Gribu ziņot par savas frizētavas 10 gadu pastāvēšanu —
Silva-Renē Hairstylists
2396 Eglinton Ave E.
Iepriekšēja pieteikšanās pa telef. 755-7691
Silvija Vanka
No 12. — 23 oktobrim ilgviļņiem 20% atlaide.

MĀJKALPOTĀJA vieniniece
(50 — 60 g. v.)
vajadzīga latviešu ģimenē pie mājas darbiem un bērnu uzraudzīšanas (5 un 7 g.v.).
Dzīvot uz vietas.
Lūdz zvanīt Mr. Balodis
233-0127, Toronto.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesinātāju)
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI —
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVA
ATVĒRTS BIEDRIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ
PIEKTDIENAI NO PL. 4 p.p. — PL. 1 NO RĪTA
SESTDIENĀS NO PL. 12 DIENĀ — PL. 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām.
Uz redzēšanos!

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pienem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

BB apdrošināšana plus VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-6266

Vecāki Latvijā meklē dēlu —
VLADISLAVU PRANČU,
JĀZEPA DĒLU, dzim. 1922. g. 16. jūnijā Maltā.
1968. gadā dzīvojis Vinipegā. Ja kāds ko zinātu par viņu lūdz rakstīt:
ĶEKSIS — R. R. 1, Box 2, Keswick, Ont., Canada.

Kas? Kur? Ko? Toronto

STIKUTS REALTOR
1851 Lawrence Ave. E., Scarboro
Alfreds Stikuts, FRI, tālr. 752-1770
1363 Wilson Ave., Downsview, Ontario
Vad. Lita Stikuts, tālr. 248-6101

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.
Nekustami īpašumi, apdrošināšana, obligācijas un notārs
316 Harbord Street, Toronto, Ont. 534-8447

DAŽĀDU ZIEDU dabīgs nepasterizēts **MEDUS**
Ziedputekšņi (Pollen). Perupienīņš (Royal Jelly) no ĒRGĻU LIGZDAS
dravām, 30 Dewson Street, Toronto 173. Tālr. 534-0563

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5163

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNĪCA, tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. *Ausma Miķelsons*

Mūsu mīļais
PULKVEDIS-LEITNANTS
Oskars Neimanis
VECO STRĒLNIEKU, LATVIJAS NACIONĀLĀS
ARMIJAS UN LATVIEŠU LEĢIONA VIRSNIEKS
dzimis 1886. g. 10. decembrī Piltenē,
miris 1971. g. 13. septembrī Ņubransvikā, ASV

„Es sapni par dzimteni pagalvī likšu . . ."

Mīlestībā piemin
sieva, dēli, mazmeita, māsa, radi Latvijā, Kanadā un Amerikā.

Pilsētas austrumos
Beach rajonā
IZĪRĒJAMS
trīs istabu dzīvoklis ar garāžu.
Zvanīt Toronto 691-8329

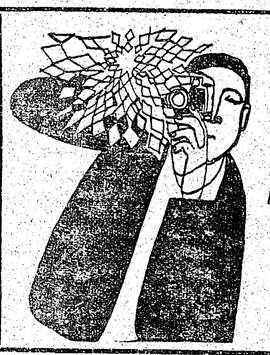

Fotografiski darbi ar izcilu kvalitāti!
Pieprasiet informāciju
tel. 863-1166
par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājuma nodošanai.
Benjamiņa filmu laboratorija

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. **LE 7-1401**

LATVIAN MUSIC
Vedevagslingan 22, Bandhagen
Sweden
LP 38
nevainojamā technikā — krāšņā ietvarā
Nepārspētie vecmeistari
JĀNIS NIEDRA, ADOLFS KAKTIŅŠ, MARISS VĒTRA, AL. KORTĀNS u. c. ar orķestri izpilda
Še, kur līgo priežu mežī, Dažu skaistu ziedu, Brūklenājs, garīgas dziesmas un tautas dziesmas.
Kultūrvēsturisks retums
LP38 vēl dabūjama, bet krājumi strauji izsīkst.

VALDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
VEIKALA UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837
Zvanīt 382-4269, AREA CODE 613.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 457 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPIGA UN SMALKJŪTIGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTĪM un P.S.R.S.
Bez muitas: Motocikli, veļas mazgājamās mašīnas, televizijas aparāti, ledusskapji u.t.t. Automašīnas lūdzam pieprasīt pirmās, jo to daudzums ierobežots. Jūs varat pasūtināt pārtikas saiņus līdz 40 mārciņām. Mēs pārsūtām apģērbu saiņus līdz 19,75 mārciņām. Visi sūtījumi ir apdrošināti. Mūsu veikalā ir plašā izvēlē dažādi materiāli apģērbiem un citas preces.
Ātra apkalpe • Slēgts trešdienās • Atvērts no plkst. 9 rītā līdz 7 vak., sestdienās no pl. 9—5 pēcp.
BALTIC EXPORTING Co.
480 Roncesvalles Ave.,
Ont. tālr. LE 1-3098

■ Ņujorkas „Post" informē, ka parlamentāriete Margareta Luisa no Luizianas pieprasījusi likuma maiņu attieksmē uz valsts dokumentiem, kuros uzdodama arī attiecīgās personas matu krāsa. „Kā gan no sievietes var prasīt," argumentēja Luisa, „katru gadu vai pat pusgadu mainīt savu pasi tikai tādēļ vien, ka izšķīrusies par jaunas krāsas matu tonējumu?"

■ „Čikagas „Star" raksta, ka Bobs Prinss Gledivā, Pensilvānijā, iekārtojis „ātrlabošanas darbnīcu" vecpuišiem, izgludinot bikses, salāpot zeķes, piešujot iztrūkušās pogas u. t. t. Viņa pasākums zeļ un plaukst, visvairāk darbnīcas pakalpojumus izmantojot — precētām sievām...

■ Kopenhagenas „Aftenposten" pastāsta, ka pēkšņas vētras brāzieni no kāda Dānijas galvaspilsētas nama norāvis milzīgu izkārtni, kura slidlidojumā ieplanējusi kāda veikala skatlogā un ievainojusi divas personas. Izkārtnes uzraksts bijis: „Palīdziet novērst negadījumus!"

■ Ņujorkas „Press" ziņo, ka pēc satiksmes negadījuma, kas visumā beidzies laimīgi, sirmā autobraucēja Lucija Blūmfilda ievietota Bēkersfildas slimnīcā Kalifornijā, kur uz viņas rokas virs elkoņa atklājies šāds ietetovējums: „Ja gadījumā ar mani kaut kas notiek, lūdzu manu līķi nodot 78 Olives Streetī"

■ Stokholmas „Dagens Nyheter" vēstī, ka galdniekmeistars Nils Sērensens no Norčēpingas, uzzinājis, ka viņa sieva pēc trīs meitenēm beidzot dāvinājusi brašu dēlu, nevaldāmā priekā palēcies, kritis, pārlauzis kāju un ievietots slimnīcā. Tur viņam paziņoja, ka sieviešu slimnīcā sakarā ar vārdu sajaukšanu atgadījies pārpratums: Sērensena kundze dzemdējusi dvīnīšus — divas meitenes...

■ Stokholmas „Dagens Nyheter" ziņo, ka Malmē kāds atraitnis pasūtinājis kapakameni savai mirušajai sievai, iegravēšanai minot tikai nāves dienu. Uz pārsteigtā akmeņkaļa jautājumu diskrētais vīrs paskaidrojis. „Savas dzimšanas gadu viņa jau dzīves laikā turēja slepenībā un lūdza mani to neatklāt arī pēc viņas nāves."

SPORTS

Eksternās šaušanas sacīkstes Lielupē . . .

Eksternās šaušanas sacīstēs 28. augustā Lielupē piedalījās šāvēji no Hamiltonas, Toronto, Sv. Katrīnām un ASV. Sasniegtie rezultāti māla baložu šaušanā, no iespējamiem 50 baložiem A grupā: 1. v. J. Muskats (Toronto) 50 baloži, 2. v. Z. Upīte (Hamiltona) 49, 3. v. E. Rosts (Sv. Kat.) 49. B grupā: 1. v. J. Miķelsons (Toronto) 47, 2. v. I. Krieviņš 45, 3. v. O. Ivanovskis (Sv. Katrīnas) 45. Dubultbaložos A grupā: 1. v. R. Mierkalns (Toronto) 45, 2. v. E. Veldre 45, 3. v. A. Tropiņš 44. B grupā 1. v. I. Purmalis (Toronto) 42, 2. v. E. Ģimis (Toronto) 40, 3. v. G. Vilmanis (Toronto) 39. Šaušanā par priekšā došanu (Handicap), 25 baloži: E. Ģimis (Toronto) 23, 2. v. Z. Sproģis (Toronto) 21, 3. v. M. Jakovics jun. (Hamiltona) 21.

Šaušanā ar 22. kal. šauteni A grupā: no trim pozicijām pirmo vietu ieguva N. Ozoliņš (Hamiltona), saņemot 577 no iespējamiem 600 punktiem. 2. v. G. Paeglis (Toronto) 576, 3. v. I. Grīnberga (Sv. Katrīnas) 565. B grupā: 3 pozicijās: 1. v. J. Rudzroga (Hamiltona) 579, 2. v. O. Zvirgzdgrauds (Toronto) 551, 3. v. J. Brakmanis (Hamiltona) 550.

Jauniešu A grupā pirmo vietu ieguva J. Rudzroga (Hamiltona) 392, 2. v. A. Bajars (Hamiltona) 381, 3. v. H. Rudzroga (Hamiltona) 374. B. grupā: 1. v. N. Grīnberga (Sv Katrīnas) 200, 2. v. E. Grīnberga (Sv. Kat.) 199 un 3. v. A. Lenšs (Kalamazū) 198. 22. kal. komandu šaušanā pirmo vietu izcīnīja Hamiltonas komanda ar 2824 punktiem, bet otrā vietā Toronto ar 2760 punktiem. A. Pola piemiņas balvu ieguva Hamiltonas klubs ar 902,6 punktiem, otrā vietā paliekot Toronto klubam ar 895,7 punktiem un trešā Sv. Katrīnas ar 728,4 punktiem. trešā ar 46 p. N. Duša (Sv. Katrīnas).

....BSK

. . . un Sv. Katrīnās

Sv. Katrīnu mednieku un makšķernieku kluba eksternajās šaušanas sacikstēs 11. septembrī, „Gun" kluba šautuvē piedalījās šāvēji arī no Toronto un Hamiltonas klubiem. Tālāko ceļu bija mērojis Kalamazū kluba pārstāvis A. Māliņš no Detroitas. Ar mazkalibra šauteni šāva 25 dalībnieki. Sacensības raiti vadīja pazīstamā un enerģiskā šaušanas sporta entuziaste Ida Grīnberga.

Individuālajās sacensībās „A" grupā uzvarēja torontietis G. Paeglis izcīnot 563 punktus (no 600 iespējamiem). Seko hamiltonieši N. Ozoliņš (561) un Z. Upīte (549). „B" grupā uzvarēja J. Rudzroga no Hamiltonas (562). Tālākajās vietās — A. Birznieks ar 544 p. (Toronto) un hamiltonietis J. Brakmanis (541). „C" grupā uzvarētājs kļuva torontietis I. Purmalis (539), sekoja H. Rudzroga ar 514 p. (Hamiltona) un E. Grīnbergs no Sv. Katrīnām (504). Šajā sacensībā piedalījās arī sacīkšu vecākais dalībnieks, 72 g. v. O. Pauders no Toronto un 10 dalībnieku konkurencē izpelnījās 5. vietu.

Jauniešu grupā (12—16 g.) labākos panākumus guva J. Rudzroga, izcīnot visus 200 punktus. Seko H. Rudzroga (196) un torontietis P. Zvirgzdgrauds (193). Jauniešu grupā (līdz 12 gadiem) pirmo vietu izcīnīja Nora Grīnberga, iegūstot visus iespējamos 100 p. Viņas brālis E. Grīnbergs, jaunākais sacīkšu dalībnieks (7 g. v.), ar 99 p. ieguva otro vietu, kam sekoja hamiltonietis H. Krauklis (98).

Grupu šaušanā kā labākā vienība izvirzījās Hamiltonas šāvēji (Z. Upīte, J. Rudzroga, N. Ozoliņš, L. Ozoliņš, J. Brakmanis) ar 2761 p. no iespējamiem 3000 p. Sacensībā ar smago šauteni uzvaras laurus guva N. Ozoliņš ar 192 p. (iesp. 200), tālākajās vietās L. Ozoliņš (185) un G. Paeglis (182). Māla baložu šaušanā bija 35 dalībnieki un sacensības uzmanīgi vadīja G. Ivanovskis. Individuālā šaušanā „A" grupā ar 49 baložiem uzvarētājs bija hamiltonietis Z. Kurmītis (iesp. 50). Seko hamiltonietis L. Zeltiņš (48) un I. Purmalis (48). „B" klasē uzvarēja A. Āboliņš (Toronto) ar 47 baložiem. Otrā vietā hamiltonietis R. Mierkalns, sen. (46), bet Ar priekšādošanu (handicup) sīvā cīņā pirmo vietu ieguva Romāns Mierkalns no Hamiltonas ar 22 baložiem (iesp. 25). Ar līdzīgu baložu skaitu sekoja E. Rosts (Sv. Katrīnas) un Z. Sproģis (Toronto). Dubultbaložos „A" klasē atkal uzvarēja R. Mierkalns, sašaujot 23 pārus. Tālākajās vietās torontieši Z. Sproģis un A. Tropiņš.

„B" grupā pirmo vietu izcīnīja G. Vilmanis no Toronto (17), kam sekoja N. Duša un hamiltonietis E. Veldre.

Ar vienādu punktu skaitu šoreiz dalījās Hamiltonas un Toronto komandas. Tā Sv. Katrīnu kluba mirušā biedra Artura Krūmiņa mūžīgi ceļojošo piemiņas balvu uz 1 gadu ieguva abas vienības. Piezīmējams, ka šo balvu kopš 1965. g. izcinījusi Hamiltonas vienība.

Sacīkšu dienas nobeigumā bija rīkots saviesīgs vakars, pulcinot ap 120 apmeklētāju, kurus apsveica Sv. Katrīnu kluba priekšnieks H. Freimanis, kopīgi ar G. Ivanovski pasniedzot uzvarētājiem balvas. Īpašus aplausus izpelnījās sacīkšu dienas čempions (ar mazkalibra šauteni) Oskars Zvirgzdgrauds no Toronto, kas ar 569 p. bija pārspējis pārējos dalībniekus. Īpašu balvu saņēma A. Māliņš no Detroitas. Viņš bija arī agrāk mērojis tālo ceļu uz pārējo latviešu klubu rīkotajām ekternajām sacikstēm Kanadā.

Ar latvisku deju mūziku vakara apmeklētājus iepriecināja DV Hamiltonas nodaļas kapella „Runči trimdā", A. Grīnberga vadībā. Darbojās arī loterija.

O. K.

Novusa spēlētāji

DV Toronto nodaļas novusa sekcija informē, ka sākot ar 23. sept., katru ceturtdienas vakaru, no plkst. 7.30 DV namā notiks novusa treniņu spēles. Oktobra otrā pusē tiks rīkots zibenturnīrs pēc 2 minūšu sistēmas. Pēc tam paredzēts uzsākt DV iekšējo un arī atklātos turnīrus 1972. gadam. Piedalīties var visi, neatkarīgi no piederības klubam. Spēles notiks vienspēlēs un dubultspēlēs. 30. un 31. okt. Čikagā risināsies trešais novusa turnīrs. Tuvākas ziņas ceturtdienās DV namā pie A. Grīnberga.

LAIMESTI GAIDA LAIMĒTĀJUS

Latviešu nama Toronto dāmu komitejas rīkotā mantu loterija notiks sestdien, 2. oktobrī Latviešu nama septītās gadskārtas atceres vakarā. Lielāks skaits vērtīgu laimestu — gleznas, keramika, rokdarbi, tautiski spilveni un citas mantas gaida laimētājus. Uzņēmumā pa kreisi loterijas vadītāja Zelma Grekere un nama dāmu komitejas priekšniece Elza Galdiņa kārtojot bagāto laimestu galdu.

Foto: J. Liģers

Brežņeva apkampiens Brantam

Rietumvācijas kanclers Vilijs Brants pēc 3 dienu ilgām sarunām ar Brežņevu, atgriezās Bonnā un izteicās, ka viņš ar Brežņevu „pilnīgi vienojušies" par Eiropas drošības konferenci un par to, kas tajā piedalīsies. Pēc Branta satikšanās ar padomju komūnistu partijas vadītāju Krimā, Rietumvācijas valdības referents Ālers paskaidroja, ka Brants ar Brežņevu vienojušies 3 kopējos punktos par kaŗaspēku „savstarpēju un izlīdzinātu atvilkšanu no Eiropas".

Sarunu ietvaros, kuŗās piedalītos Rietumu sabiedrotie un Maskavas vadītās Varšavas pakta valstis, apspriestu Eiropas valstu kaŗaspēka stāvokli, kā arī Eiropā novietoto ASV un krievu spēku samazināšanu. Padomju vadība ar Bonnu arī vienojusies, ka sarunām par kaŗaspēka atvilkšanos nav jāierobežojas tikai ar Vācijas ģeografiskiem apgabaliem vien. Abas valstis atrod, ka kaŗaspēka atvilkšana būtu viens no galvenajiem jautājumiem Maskavas ieteiktā Eiropas drošības konferencē.

Pretēji agrākiem gadiem, Pad. savienība zina, ka Eiropas drošības konferenci var noturēt tikai ar ASV piedalīšanos. Ziemeļatlantijas aizsardzības organizācija (NATO) vēlas sākt daudzveidīgu sagatavošanos šādai konferencei, tiklīdz būs atrasts apmierinošs atrisinājums Berlīnes problēmai. Austrumu un Rietumvācijas pārstāvji nokļuvuši nopietnās domstarpībās ar dažādu vācu tulkojumu detaļām 4 lielo varu Berlīnes pakta ietvaros.

Brants uzskata, ka nebūtu pareizi sacīt, ka Rietumvācija izveido īpašas attieksmes ar Pad. savienību: „Mēs neesam kļuvuši Pad. savienības vai tās sistēmas draugi, bet gan partneri darījumu līgumos, tāpat kā citas rietumvalstis, kas ir līguma partneri ar Pad. savienību." Branta nolūks ir izveidot neatkarīgu, patstāvīgu politiku iepretim Pad. savienībai, bet tas arī nenozīmē, ka Rietumvācija atmetīs Ziemeļatlantijas un Rietumeiropas sabiedrotos. Brants savu nostāju paskaidroja vēstulē ASV prezidentam Niksonam, Francijas prezidentam Pompidū un Anglijas premjēram Hītam, novērtējot savu ceļojumu. Brants uzskata Brežņevu par prmo vīru Pad. savienībā un raksturo viņu kā „vadoni ar lielu pieredzi un stingru gribu". Novērotāji, kas piedalījās Branta aizbraukšanā no Simferopoles, sacīja, ka Brežņevs tuvojies kancleram ar izplstām rokām, it kā lai krieviski apkamptu. Brants izstiepis savus elkoņus kā futbolsargs un soli atkāpies. Atgriežoties Bonnā, Brants nosūtījis Brežņevam pateicības telegrammu par viesmīlību.

Pad. savienība uzspiež Rumānijai „nervu kaŗu"

Jau kopš vasaras vidus Rumānijā arvien vairāk pieaug nemiers par naidīgo toni pret viņu Pad. savienības un tās satelitu presē. Atrazdamās zem šī Pad. savienības pastāvīgā spiediena, Rumānija jau padomājusi par jauniem politiskiem un diplomātiskiem gājieniem. Čaušesku gatavs sagaidīt katru padomju kustību pret Rumāniju, brīdinot ar „trauksmes signālu" visu pasauli.

Iemesls, kādēļ Pad. savienība neapmierināta ar Rumāniju, ir zināmi un saprotami. Tā ir Rumānijas atklātā un neatkarīgā politika kā pret Ķīnu, tā arī pret kapitālistisko pasauli un pirmā kārtā pret ASV.

Diplomātiskās aprindās runā, it kā Pad. savienība apgalvojot, ka Čaušesku palīdzējis noorganizēt prezidenta Niksona braucienu uz Pekingu. Viņš bijis Vašingtonā pagājušā rudenī un Ķīnā ieradies īsi pirms Niksona padomnieka Kisingera. To pat nediplomāts varot saprast, ka Čaušesku te bijusi zināma loma. Viņš taču esot noorganizējis Pekingā arī Kosīgina un Čuenlaja satikšanos pēc Hočimina bērēm.

Visvairāk Rumānijā rada nemieru Pad. savienības un tās satelitu manevri robežu tuvumā. Šis nervu kaŗš un manevri liek atminēties, ka 1968. gadā Pad. savienība nožņaudza Čechoslovakiju, kad tur parādījās tikai mazi brīvības asniņi. Jau tad Čaušesku baidījās, ka reizē ar Čechoslovakiju Pad. savienība „normālizēs" savu stāvokli Austrumeiropā ar to, ka virzīs kaŗaspēku arī uz Rumāniju, kas jau agrāk kā Čechoslovakija bija parādījusi patstāvīgas politikas tieksmes, sevišķi uz ārieni.

Rumānija, pirmā un vienīgā no Pad. savienības partneriem, nodibināja ar Čechoslovakijas komūnistiem-liberāļiem draudzīgas attieksmes. Rumānija arī nepiedalījās Čechoslovakijas okupācijā. No tā laika, kad jūnijā Čaušesku aizbrauca uz Pekingu, Pad. savienība sarīkojusi vairākus kaŗaspēka manevrus pie Rumānijas robežām, vairākas Austrumeiropas valstu vadītāju apspriedes un uzsākusi nemitīgu kampaņu presē un radio pret Rumānijas valdību. Tiem, kas zina, kā komūnisti rīkojas, tas var likties jaunu vēstīšošs simptoms.

Bet rietumu novērotāji, kā ar vien, domā citādi. Viņi turas pie ieskata, ka Pad. savienībai tagad nav nemaz izdevīgi uzbrukt Rumānijai, kad pati cenšas mazināt saspīlējumu Rietumeiropā, kad tikko parakstījusi līgumu ar Rietumvāciju un vienošanos par Rietumberlīnes statusu. Bet jāšaubas, vai Rumānija atzīst tādu rietumu speciālistu uzskatu. To visvairāk uztrauc Austrumeiropas komūnistu līderu apspriede Krimā kopā ar Brežņevu. Šai apspriedē Rumānija nebija uzaicināta. Tāda pati apspriede bez Rumānijas un Čechoslovakijas pārstāvjiem notika arī īsi pirms iebrukuma Čechoslovakijā. Bez tam ir vēl viena bīstama parallēle. Pirms iebrukuma Čechoslovakijā arī notika lieli Varšavas pakta valstu manevri. Tagad tādi manevri jārīko Bulgārijai, kuŗi gan pēc dažām ziņām uz nenoteiktu laiku atlikti.

Liekas, ka Čaušesku tomēr nolēmis nepadoties un dara visu, ko var. Iekšzemē viņš mobilizē armiju, bet ārzemēs meklē atbalstu briesmu gadījumā. Tiek uzsvērts, ka bijušā ASV prezidenta Džonsona savā laikā izteiktais brīdinājums varbūt atturēs Pad. savienību no uzbrukuma Rumānijai. Pēdējās desmit dienās Čaušesku sarīko valstī visādas demonstrācijas, starp tām arī kaŗaspēka, lai atbalstītu savu iekšējo un ārējo politiku. Viņš arī sasauca komūnistu valstīm neparastu apvienotu partijas centrālkomitejas, valsts padomes un ministru kabineta sesiju — arī savas politikas atbalstīšanai. Šo sesiju sasauca otrā dienā pēc tam, kad Čaušesku bija saticies ar padomju sūtni Drozdenko, kas „aizplīvuroti izteicis Rumānijai draudus", kaut gan izdotajā komūnikē bija minēts par „draudzīgo atmosfairu", ko rietumu diplomāti saprot tā, ka vienošanās nav panākta.

Apvienotajā sesijā pieņemta vienbalsīga rezolūcija par valdības un partijas politikas atbalstīšanu. Sesija arī pilnīgi atzinusi Čaušesku braucienu uz Ķīnu. Pats par sevi šis Čaušesku brauciens uz Pekingu ir tiešs izaicinājums Pad. savienībai. Pasaules preses uzmanību saistīja Čaušesku lielā un diezgan asā runa kaŗa akadēmijas kursantu izlaiduma aktā 20. augustā. Viņš cildināja Rumānijas armiju par tās „vēsturiskajām cīņām par brīvību, nacionālo godu un labāku dzīvi."

Savā runā Čaušesku lieku reizi uzsvēra, ka katrai komūnistiskai partijai kuŗā katrā valstī ir tiesības patstāvīgi izveidot savu politisko līniju un revolūcijas stratēģiju. Pēc tam viņš pateica Pad. savienībai pilnīgi nepieņemamus vārdus: „Komūnistisko kustību vairs nevar vadīt no viena pašа centra, kādā pasaules vietā tā arī neatrastos". Dabīgi, ka tūlīt uz šo runu atsaucās Ķīna: „Ķiniešu komūnisti augsti ciena brālīgo Rumānijas tautu un atbalsta tās cīņu par patstāvību." St.

Kosīginu gaidot

Kanadas valdības iestādes sākušas izstrādāt visrūpīgāko drošības plānu valsts vēsturē, sakarā ar padomju ministru prezidenta Kosīgina gaidāmo apmeklējumu 18. oktobrī, kad šis Kremļa varasvīrs iesāks vienu nedēļu ilgu ceļojumu pa Kanadu. Sagaidāms, ka Kosīgins apmeklēs Montrealu, Toronto un Vankuveru, iespējams arī tālos Kanadas ziemeļus. Kosīgins pavadīs vismaz divas dienas Otavā sarunās ar Kanadas ministru prezidentu Trudo par kaŗaspēka samazināšanu Eiropā un Eiropas drošības konferences sasaukšanas izredzēm. Kanadu pirmoreiz oficiāli apmeklēs padomju valdības galva un kanadiešu prese jautā, kas notiks, kad pastāvīgi drūmā izskata Kosīgins ieradīsies Kanadā? Vai simtiem kanadiešu viņu apsveiks lidlaukā ar karodziņu vicināšanu, kā to darīja maskavieši Trudo viesošanās laikā. Pad. savienībā pagājušā maijā? Kanadas prese arī jautā, vai būs demonstrācijas pret Kosīginu, un ja būs, kā padomju vadonis no policejiskas valsts, kur demonstrācijas aizliegtas, reaģēs uz tām?

Diplomātiskie avoti zīlē, ka Kosīgins izmantos gadījumu, kamēr atrodas Ziemeļamerikā un apmeklēs arī Apvienotās nācijas Ņujorkā, lai satiktos ar pārējiem pasaules valstu vadoņiem. Decembrī paredzēts Kosīgina apmeklējums Norvēģijā un Dānijā.

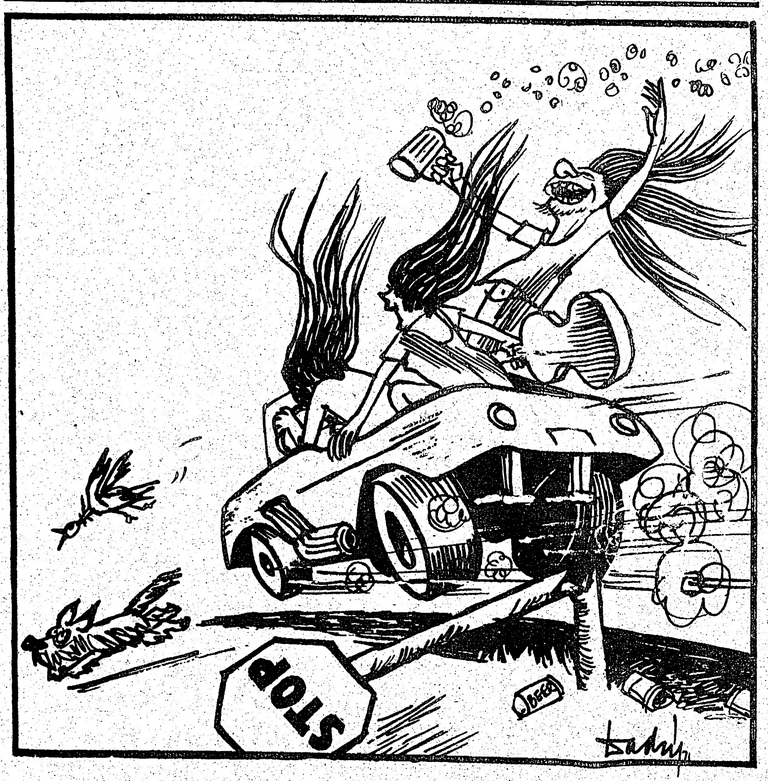

LIDOJUMS „BRĪVIBĀ"

Ar 18 gadiem jauniešiem Kanadā atļauts lietot alkoholiskos dzērienus.

(Fakts)

Dadža karikatūra

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

NUJORKA

● Ap 50 klausītājus 13. septembŗa vakarā DV namā LPF vicepriekšsēdis Dr. Andrejs Rudzis iepazīstināja ar „Sociālo likumdošanu cīņā ar nabadzību". Tās sākumi meklējami 1601. gadā Anglijā. ASV sociālā likumdošana tagadējā veidā sākās pēc trīsdesmito gadu saimnieciskās krizes, kad 1935. g. 14. augustā toreizējais ASV prezidents D. F. Ruzvelts parakstīja vēl tagad spēkā esošo „Social Security" likumu. 36 gados tas vairākkārt uzlabots, papildināts. Tagad tas aptver visus strādājošos un pašnodarbinātos ASV iedzīvotājus. Tā labumus ASV iedzīvotāji sāk izmantot ar pensijas gadiem. Šis likums ar 1966. g. 1. jūliju ietver arī ārstniecisko palīdzību. „Social Security" izmaksas viena gada laikā pārsniedz 58 miljardus dolaru. Protams, arī šajā likumā ir robi: pirmie 60 dol. par slimnīcu jāmaksā pašam slimniekam, tāpat, ja slimnīcā pavada pāri 60 dienām, jāpiemaksā 15 dol. dienā, vai ārstu rēķinus sedz tikai 80% apmērā, un pirmos 50 dol. gadā ārstam jāsedz no slimnieka kabatas. Šo „Social Security" un „Medicare" robu aizpildīšanai tautiešiem palīgā nāk Latviešu palīdzības fonds, ja slimnieks tajā attiecīgi apdrošinājies. LPF, salīdzinot ar līdzīgiem amerikāņu fondiem ir lētākais un pilnīgākais, teica runātājs.

☆

DV mēnešsanāksmē 18. septembrī DV Centrālās valdes piešķirto DV nozīmi zeltā saņēma apvienības ilggadīga darbiniece Jete Groskopfa un LKOK plkv. Kārlis Plūmanis, bet CV goda rakstu — Marta Nīca un DV rakstu — Marta Kica un DV ASV valdes atzinības rakstu — Valerija Levicka.

● 14. jūnija ietvaros rīkotās gleznu loterijas laimētāji 18. septembrī DV namā bija: Zigurds Blumbergs, Floral Parkā — K. Černoka gleznu, Harolds Karlsons, Bronksā — F. Milta gleznu, Edgars Kociņš, Nurošelā — L. Dāboliņas - Tomasas gleznu, Mārtiņš Robiņš, East Bransvikā, N. J. — J. Gaiļa gleznu un Lilija Ziverta, Kvīnsā — E. Lauvas gleznu. Laimesti saņemami DV nākošajā mēneša sarīkojumā — 23. oktobrī, DV namā.

● Par jauniem biedriem DV apvienībā uzņemti Agnese un Kārlis Groši un Edvīns Rasums, visi no Longailendas.

■ Parīzes „Le Soir" raksta par kādu mākslas studenti Parīzē, kas savu kleitu apkrāsojusi ar ķīniešu rakstu zīmēm, kuŗas ņēmusi no kāda ķīniešu restorāna ēdienu kartes. Kāds sinologs studentei ieteicis uzkrāsotās zīmes mainīt, jo teksts tulkojumā nozīmē: „Ne lēta un ne ātram, bet ļoti garšīga!"

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Montrealā, kā arī Anglijā, Francijā un Italijā, iznākusi kāda bijušā iecelotāja Kvebekā grāmata, kuŗā tas brīdina no imigrācijas Kvebekā, jo Kanadas imigrācijas iestādes Eiropā „vilina ar maldīgiem solījumiem". Stāvoklis sevišķi nelabvēlīgs profesionāļiem un speciālistiem, — apgalvo grāmatas „Kvebekas imigrācija — nulle" autors Žanklods Lenormāns, kas 7 gadus pavadījis Kvebekā, iekām 1969. gadā atgriezies Francijā, piemetinādams, ka Kvebekas izglītības ministrija šādu iecelotāju kvalifikācijas nevēlas atzīt pilnā apmērā un grūti atrast darbu. Lenormāns arī norāda uz nevienveidību Kvebekas izglītības sistēmā un neskaitāmajām skolu komisijām.

★ Kvebekas provinces policija draudējusi ar streiku, ja viņiem nesamaksās par pērnā oktobŗa krizes laikā nostrādātajām virsstundām. Kvebekas provinces policistu apvienības priekšsēdis Gijs Maņaņs norādījis, ka mēģinās pārliecināt, sevišķi tieslietu ministru Šoketu, par šo draudu īstenošanas iespēju, ja ministra Laporta nolaupīšanas laikā ieguldītās policistu pūles noziedznieku atklāšanā neatalgos. Aplēsts, ka QPP locekļiem pienākas ap pusmiljona dolaru.

★ Otava noraidījusi jaundemokrata Hovarda ierosinājumu pacelt Apvienoto nāciju asamblejā ASV atomizmēģinājuma Amčitkas salā nevēlamības jautājumu. Pret ierosinājumu izteicās liberāļu parlamentārieši.

★ Kanadas katoļu bīskapu konferencē Edmontonā apsvērts jautājums, vai draudzes atbalstīs precējušos priesteri ar ģimeni. Nolemts vispirms šo jautājumu izpētīt, iekām Kanadas katoļu baznīca ierosinātu Romā gadsimtu tradīciju maiņu resp. atļaut katoļu priesteriem ģimenes dzīvi. — ms